Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori netrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri.
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMÉRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta" iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unŭ anu 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 64.—Anulŭ LII. Braşovŭ, Duminecă 19 (31) Martie 1889.

Nou abonamentŭ

la

„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu 1 Aprilie 1889 st. v. se deschide nou abonamentŭ la care invitămŭ pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ 3 fl.
pe şése lunĭ 6 fl.
pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ 10 francĭ,
pe şése lunĭ 20 francĭ,
pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe anŭ 2 fl. —
pe şése lunĭ 1 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe anŭ 8 francĭ.
pe şése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Braşovŭ, 18 Martie v.

Incheiatu-s'a şi lunga desbatere din dieta unguréscă asupra cestiunei limbei în armată. Vorbit'au sĕptĕmânĭ întregĭ deputaţii ungurĭ despre drepturĭ şi libertate, despre limbă naţională, bunulŭ celŭ mai scumpŭ alŭ unui poporŭ, limba, singurulŭ şi celŭ mai tare razimŭ alŭ culturii lui, limba, temeiulŭ esistenţiĭ, alŭ vieţiĭ şi alŭ viitorului lui.

Inainte de a primi garda lui Tisza paragrafii legei militare, în contra cărora erau îndreptate aceste vorbirĭ, mai sternĭ încă odată însufleţirea celorŭ din oposiţiă deputatulŭ secuescŭ Ugronŭ, dicĕndŭ:

„Europa, care se închină acum militarimului va vedé cu ochĭ miraţĭ, că în Orientŭ se află o mică naţiune, care strigă acestui militarismŭ: *„am o vatră sfântă, o limbă, aicĭ opreşte-te, pe acésta n'o veĭ vătăma!"*

Când cetesce omulŭ cu câtă însufleţire au vorbitŭ deputaţii ungurĭ despre limbă şi dreptulŭ ei, despre acestŭ sanctuarŭ alŭ popórelorŭ; când cetesce tânguirile lorŭ pentru că au rĕmasŭ învinşĭ de militarismulŭ nemţescŭ: i-ar veni sĕ crédă, că aceştĭ bărbaţĭ, carĭ ţinŭ aşa de multŭ la limba şi naţionalitatea lorŭ nu suntŭ destoinicĭ de a sĕvêrşi nicĭ o faptă nedréptă, nelegiuită şi despotică faţă cu limba şi cu naţionalitatea unui altŭ poporŭ.

Din nenorocire însĕ tocmai pe aceştĭ ómenĭ îi audimŭ de altă parte în dietă şi afară din dietă vorbindŭ cu nespusă ură şi dispreţŭ de limba şi cultura Românilorŭ, Slovacilorŭ, Sêrbilorŭ şi a altorŭ popóre chiămate de sórte a trăi cu ei împreună.

Mai multŭ încă. Tocmai pe aceştĭ ómenĭ îi vedemŭ aducêndŭ laude şi dândŭ sprijinŭ puterei brutale, de câte-orĭ acésta îşĭ redică braţulŭ spre a lovi în drepturĭ şi spre a pângărĭ sanctuarulŭ limbei celorlalte popóre din patria.

Nu scimŭ ce va crede lumea cea mare europénă despre stăruinţele unorŭ ómenĭ ca aceştia faţă cu militarismulŭ nemţescŭ, noi scimŭ însĕ ce sĕ credemŭ despre nisuinţele lorŭ faţă cu noi, carĭ trăimŭ într'unŭ statŭ cu ei, dér ne-amŭ născutŭ cu altă limbă şi avem alte obiceiurĭ şi aspiraţiunĭ de cultură.

Şi fiind-că îi vedemŭ acum tânguindu-se aşa de multŭ, că limba şi cultura lorŭ naţională este ameninţată, pentru că în armata comună trebue sĕ se supună regimului limbei germane, ni se înfăţişéză înaintea ochilorŭ starea cea tristă în care ne-au adusŭ cei dela putere cu ajutorulŭ lorŭ, impunêndu-ne cu sila regimulŭ limbei maghiare pe tóte terenele.

Ne aducemŭ aminte de lungulŭ şirŭ alŭ prigonirilorŭ ce le-amŭ suferitŭ şi le mai suferimŭ necurmatŭ, pentru că ne iubimŭ limba şi cultura nóstră românéscă; ne aducemŭ aminte de tóte nedreptăţirile, ce ni se facŭ din partea fiilorŭ aceleiaşĭ naţiunĭ, care pretinde în gura mare sĕ i se respecteze drepturile de limbă.

Ne reamintimŭ tóte aceste şi privindŭ la contrarii noştri, la stăruinţele lorŭ pentru limba şi naţionalitatea lorŭ maghiară, le rĕspundemŭ ca unŭ ecou ce resună puternicŭ dintre stâncĭ:

Avemŭ o vatră sfântă, o limbă, opriţi-vĕ aicĭ, pe acésta n'o veţĭ vătăma!

Revista politică.

Din năuntru. Parcă e unŭ făcutŭ, căcĭ nimicŭ din ceea ce se petrece la noi în ţeră nu este îmbucurătorŭ pentru noi Românii. Dinpotrivă suntemŭ condamnaţĭ a audi totŭ numai de rĕu, totŭ numai de uneltirĭ contra nóstră, a limbei şi a şcólelorŭ nóstre, totŭ numai de certe şi de neînţelegerĭ între noi si nimicŭ ce ar puté sĕ ne mângâie sufletulŭ şi sĕ ne înveselésca.

Din ţinutulŭ *Năsĕudului* ne sosiră scirĭ fórte neliniştitóre. Acolo s'a desfiinţatŭ comisariatulŭ regescŭ asupra fondurilorŭ grăniţĕrescĭ şi în loculŭ lui vorŭ sĕ pună cei dela putere volnicia şi despotismulŭ fişpănescŭ. Au cădutŭ Năsĕudenii din puţŭ în lacŭ. Faimosulŭ lorŭ paşă Banffy îşĭ dă acum silinţa sĕ'i constitue după placulŭ lui şi a mai marilorŭ lui într'unŭ „comitetŭ de administraţiune alŭ fondurilorŭ şcolastice", care sĕ jóce după fluerulŭ unguréscŭ. A făcutŭ ce a făcutŭ fişpanulŭ Banffy şi a alcătuitŭ unŭ nou statutŭ pentru fondurile grăniţĕrescĭ, prin care averea esclusivă a foştilorŭ grăniţerĭ e declarată de avere comună a tuturorŭ locuitorilorŭ din cele 45 comune, adecă şi a veneticilorŭ Evrei şi Ungurĭ, ér şcólele susţinute din aceste fondurĭ suntŭ declarate de şcóle comunale şi desbrăcate de caracterulŭ lorŭ confesionalŭ. Scimŭ fórte bine cu toţii ce va sĕ dică acésta în împrejurările de faţă, când comunele suntŭ date pe mâna fişpanilorŭ şi a solgăbirĕilorŭ. Ajunge a mai adauge, că br. Banffy a maghiarisatŭ şi administrarea fondurilorŭ şi că noulŭ „statutŭ", croitŭ de elŭ, are menirea de a'lŭ face stăpânŭ absolutŭ peste fondurĭ. Sĕ nu mai pótă comitetulŭ face nimicŭ fără scirea şi aprobarea fişpanului şi guvernului, şi înainte de tóte sĕ se înveţe în şcóle tóte studiile şi unguresce, sĕ se cânte unguresce, sĕ nu li-se spună copiilorŭ românĭ nimicŭ despre nemulŭ, despre trecutulŭ lorŭ şi despre bărbaţii marĭ şi meritaţĭ ai naţiei române, ci sĕ li-se vorbéscă totŭ numai de aceea, că deşi ei au suptŭ lapte românescŭ, totuşĭ nu suntŭ decâtŭ Ungurĭ, căcĭ aicĭ numai o naţiă esistă: cea maghiară.

Şi aceste nu suntŭ vorbe numai de ale nóstre, ci este poruncă fişpănéscă, ce a dat'o Banffy administraţiei fondurilorŭ centrale din Năsĕudŭ.

In curêndŭ se vorŭ ţiné şedinţele de constituire ale comitetului, ce este a se întocmi după noulŭ statutŭ. Alegerile de membri s'au şi întêmplatŭ prin tóte comunele, numai representanţa comunităţii Năsĕudŭ a protestatŭ şi n'a alesŭ. Acéstă împrejurare dovedesce, că nicĭ acum nu domnesce înţelegere între grăniţerĭ, acea înţelegere frăţéscă, care singură i-arŭ puté mântui de peire. Onóre comunităţii Năsĕudene! Ce vorŭ face însĕ ceilalţĭ, carĭ se vorŭ aduna la şedinţe în Năsĕudŭ? Suferi-vorŭ ei în tăcere noua nedreptate, suferi-vorŭ sĕ li-se impună unŭ statutŭ, care incalcă drepturile lorŭ strămoşescĭ?

De ar lumina Dumnedeu măcar în óra a unspre-decea pe fii foştilorŭ grăniţerĭ şi de i-ar însufleţi la o solidară procedere, dér nu spre peirea, ci spre mântuirea lorŭ!

*

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Femeia Cazacului.

(de Sacher-Masoch.)

Era nópte pe stepa[1]) cea întinsă. Sub cerulŭ înstelatŭ, în mijloculŭ Océnului cu unde de érbă şi de florĭ, se afla o mică colibă; unŭ gardŭ, pe jumĕtate rĕsturnatŭ de furtună, încunjura curtea şi grădina cea mică.

In odaia cea scundă, ale căreĭ ziduri înegrite erau acoperite de icóne sfinte, Başa durmea singură pe aşternutulŭ ei celŭ tare, acoperită cu cojoculŭ sĕu de óiă. Bărbatu-sĕu, cazaculŭ Dorobenko, plecase la celŭ dintâiu semnalŭ, care anunţase că Tatarii din vecinătate năvăliseră în ţeră.

Deodată tînĕra femeiă se deşteptă spăriată şi ascultă cu urechia: bătuse cineva la pórtă. Acum era sigură de acésta: a doua óră bătŭ în pórtă; ea se ridică şi deschise.

Afară calulŭ Cazacului, fără călăreţulŭ sĕu, ridica picióreie dinainte şi bătea cu ele în pórtă. Başa se înfioră, ea cunoscea bine pe acestŭ dobitocŭ credinciosŭ, pe acestŭ roibŭ înfocatŭ şi iute de picioŕŭ, şi îşĭ dise, că Dorobenko trebuia sĕ fie mortŭ, căcĭ nicĭ-odată bravulŭ animalŭ nu l'ar fi părăsitŭ, decă elŭ ar trăi încă.

Sprigintă de marginea porţiĭ, cu faţa ascunsă în mânĭ, sĕrmana începŭ a plânge cu suspine. Roibulŭ îşĭ puse linŭ capulŭ pe umĕrulŭ ei şi suspină, ca şi cum ar plânge cu ea împreună pe bravulŭ sĕu călăreţŭ. Femeia Cazacului îşĭ petrecŭ braţele împrejurulŭ capului credinciosului amicŭ şi-lŭ îmbrăţişă, apoi îşĭ svêntă lacrimile.

Chiar decă ar fi mortŭ bărbatulŭ pe care ea îlŭ iubise atâtŭ de multŭ, ei îi rĕmânea încă o datorinţă de împlinitŭ: nu trebuia sĕ fiă elŭ prada corbilorŭ; ca bună creştină, trebuia sĕ se odihnéscă în pămêntŭ binecuvêntatŭ.

Başa intră în casă: îmbrăcă cojoculŭ, îşĭ învĕlĭ pĕrulŭ ei negru cu o basma roşia, luă josŭ din cuiu kanciculŭ[2]) şi vêrî iataganulŭ în cingĕtórea sa. După-ce se asigură, că cele două pistóle atêrnate de oblâncŭ erau încă încărcate, că găitanulŭ era prinsŭ de oblânculŭ şelei şi că ploscuţa de rachiu, în geanta mantalei, era încă plină, încălecă pe calŭ bărbatesce şi plecă în direcţiunea ce o luase Dorobenko diminéţa.

*

Tăcere adêncă domnea pe şesulŭ celŭ întinsŭ, nimicŭ nu se mişca; numai o adiere uşóră de vêntŭ rĕcoritorŭ trecea peste copacii cei înalţĭ; în depărtare, o massă întunecată: pădurea. Başa sburá ca o paşĕre peste acéstă stepă parfumată, până în satulŭ vecinŭ. Acolo i-se spuse, că Tatarii se retrăseseră, dér că luaseră o bogată pradă şi duseseră cu ei mai mulţĭ prisonierĭ. Ea începu a spera.

La orientŭ se arăta cea dintêiu lumină palidă şi curată din revĕrsatulŭ dorilorŭ. Trecêndŭ printre clădirile unui cazacŭ arêndaşŭ, arse de inimicĭ, Başa dărĭ în drumŭ cea dintêiu victimă a luptei: era unŭ musulmanŭ.

Atuncĭ ea slobodĭ frêuele calului şi-lŭ lăsă liberŭ. In adevĕrŭ acesta apucă pe drumulŭ, ce-lŭ căuta ea, şi-lŭ percurse ca o săgétă, prin mijloculŭ câmpurilorŭ (ţarinilorŭ) şi şanţurilorŭ, până la loculŭ unde fusese lupta. In préjma întrégă érba era călcată de copitele cailorŭ. Pămêntulŭ era acoperitŭ cu cadavre. Başa îşĭ oprĭ roibulŭ, descălecă şi'lŭ lăsă liberŭ pe mintosulŭ animalŭ, de care era sigură.

Ea întórse pe fiecare Cazacŭ ucisŭ, care zăcea cu faţa cătră pămêntŭ; fără sĕ se obosescă, căuta mereu pe bărbatulŭ sĕu, dér nu'lŭ găsea. „Va fi fostŭ făcutŭ prisonierŭ", îşĭ dise şi acestŭ cugetŭ o mângâiă.

In timpulŭ acesta se făcuse diuă; vulturiĭ ceĭ marĭ şi corbii, carĭ sburau saltândŭ prinprejurulŭ morţilorŭ, îşĭ începeau prânduŭ lor sinistru şi salutau sórele cu strigătele lorŭ pĕtrundĕtóre.

Deodată roibulŭ începŭ sĕ necheze în depărtare. Descoperise óre pe stăpânu-sĕu? Başa alergă cătră lesele[3]) cele dese, lângă care sta calulŭ dândŭ din códă. Ea dete crengile la o parte şi scóse unŭ ţipet. Bărbatu-sĕu era acolo, întinsŭ pe spate, cu ochii închişĭ, acoperitŭ de sânge.

[1]) Câmpiă întinsă şi nelucrată, pustă.

[2]) Gârbaciu, biciu cu codărişte scurtă.

[3]) Hăţişu, desişu.

Tărăboiulŭ din Pesta s'a așeḑatŭ, Marțla trecută dieta ungurĕscă a primitŭ cu maioritate de 109 voturl paragrafii 24 și 25 ai legei militare. Destulŭ a strigatŭ oposiția în contra lorŭ și a lui Tisza, destulŭ l'au batjocoritŭ pe acesta strigêndu'i „Hoch" și numindu-lŭ sluga Nemțilorŭ; destulŭ au demonstratŭ studenții cu plebea de rêndŭ pe strade: dêr tóte opintirile lorŭ n'au folositŭ nimicŭ, limba oficială a armatei comune va fi și de aci încolo cea germană și tinerii ungurl vorŭ trebui sĕ învețe nemțesce, ca sĕ pótă depune esamenulŭ de oficerŭ, la din contră vorŭ trebui sĕ mai servéscă unŭ anŭ.

Ḑiceamŭ pe la începutulŭ anului, că numai așa a pututŭ sta Tisza atâta timpŭ la cârmă, că a sciutŭ totdéuna sĕ facă pe voia celorŭ din Viena. Pe Ungurii dela putere îi apasă Nemții, ér pe noi ne apasă Ungurii dela putere.

Desbaterea §§-lorŭ 24 și 25 ne-a dovedit'o acésta destulŭ de lămuritŭ. Ceea ce au cerutŭ cei din Viena s'a votatŭ, cu tóte strigătele și amenințările oposiției maghiare. Dér ca sĕ arate Tisza, că și elŭ scie apăsa pe cei mai slabl, decă pe elŭ ilŭ apasă cei mai tarl, a făcutŭ sĕ sĕ primĕscă moțiunea lui Gajary, ca adecă voluntarii sĕ se pótă folosi în cursulŭ esamenului pe icl pe colea și de „limba statului". Prin acésta se nedreptățescŭ Nemaghiarii, carl, ca și Ungurii, arŭ avé dreptulŭ șĕ se folosĕscă de limba lorŭ maternă, cum a susținutŭ și Mocsary chiar pe temeiulŭ legii de naționalitate.

Dér nu le va folosi voluntarilorŭ ungurl nicl moțiunea lui Gajary, căcl e porunca dela Berlinŭ ca Ungurii sĕ învețe nemțesce decă vreau sĕ fiă pretinl și aliațl cu Țéra nemțéscă.

Cumcă nu e de glumă cu Nemții o dovedesce și ministrulŭ de instrucțiune Csaky, care după ce s'a făcutŭ de urîtŭ la Ungurl cu poruncа lui de-a se învĕța nemțesce în șcólele unguresci, a mai poruncitŭ ca studenții ungurl demonstranțl din Pesta și Clușiu sĕ fiă pedepsițl și chiar dațl afară din șcólă, și amenințĕ cu închiderea universitățilorŭ, decă tinerii studențl vorŭ mai face demonstrații în contra guvernului, a legei militare și a Nemțilorŭ. Dér mai e vorba de-a se urmări și aceia, carl au sumuțatŭ de studențl, cum e fostulŭ deputatŭ Otto Hermann, despre care se ḑice că a îndemnatŭ pe studențl sĕ facă revoluția.

Din afară. „Corr. de l'Est" spune, că e cu putință, ca în luna Maiu sĕ fiă o *întâlnire a celorŭ trei împĕrațl*: alŭ Austro-Ungariei, Germaniei și Rusiei. Numita „Corespondență" află, că împĕratul germanŭ a împărtășitŭ împĕratului Franciscŭ Iosifŭ, că Țarulŭ curêndŭ după Pascile gr. or. va sosi în Germania sĕ facă visită; la acésta a rĕspunsŭ impĕratulŭ Francisсŭ Iosifŭ, că din parte'i încă speră sĕ pótă veni în Maiu în Germania, lăsândŭ sĕ alégă împĕratulŭ Vilhelm loculŭ întâlnirei.

După o scire din Belgradŭ, organulŭ *partidei liberale*, „Srpska Nezavisnost", publică programulŭ lucratŭ de comitetulŭ centralŭ, care cuprinde tóte terenele vieții de statŭ. În partea din programŭ privitóre la *politica din afară a Serbiei* se stabilesce ca țintă a partidei crearea unei confederațiunl balcanice și pentru timpulŭ până la realisarea acesteia, stabilirea unei uniunl vamale, care sĕ cuprindă tóte statele balcanice. — „Corr. de l'Est" e informată, că în conaculŭ (palatulŭ) din Kragujevac din Serbia se facŭ pregătirl pentru o ședere de vr'o două sĕptĕmânl a Reginei Natalia.

Erășl se vorbesce despre *mișcărl de trupe rusescl*, precum ni-a fostŭ comunicatŭ o telegramă. Din Kiev se scrie către „Pol. Corr.", că între trupele staționate în Poryck și în împrejurime (în Volhinia) se observă o activitate militară mare. Tóte despărțămintele de Cazacl ce se află în garnisónele de acolo se sporescŭ la efectivulŭ de rĕsboiu, astfelŭ că sotnia, care în împrejurărl normale are 68 de cai, acum e ridicată la efectivulŭ de 150 cai, ca pe piciorŭ de rĕsboiu; afară de acésta se aștéptă sĕ sosĕscă în celŭ mai apropiatŭ timpŭ alte patru sotnii pe piciorŭ de rĕsboiu. Din fiecare dintre sotniile de Cazacl de acolo au fostŭ trimișl în ținutulŭ Donului câte patru oficerl superiorl și câte patru suboficerl, pentru ca, precum se admite de toțl, sĕ facă însemnate înrolărl de Cazacl.

SCIRILE ḐILEI.

Comisia pentru hotare a comunei Brașovŭ, în înțelesulŭ statutului esistent s'a alesŭ de nou alaltăerl în 16/28 Martie sub conducerea D-lui economŭ alŭ orașului Dr. Ernest Hintz și s'au alesŭ ca membri următorii proprietarl de pămêntŭ: Georg Salmen cu 176 voturl, Iancu Maximilianŭ cu 174, Ioanŭ Stinghe cu 173, Andreas Fink cu 165, Martin Salmen cu 128, Georg Hill (nr. casei 396) cu 115, Georg Hill (nr. casei 341) cu 109, Georg Tontsch 89, George Puiu cu 85 voturl.

***

Încă o desamăgire pentru șoviniștl. Mare larmă au făcutŭ șoviniștii în dietă și afară din dietă prin ḑiare cu sinuciderea colonelului Zathureczky, pe care, deși polonŭ, șoviniștii ilŭ reclamă ca alŭ lorŭ, ca ungurŭ. Au publicatŭ și nisce scrisorl de-ale colonelului, din care resultă, că s'a sinucisŭ din pricină că era prigonitŭ ca Ungurŭ în armata comună. Acum i-se scrie din Sibiiu oficiósei „Ungariche Post", că Zathureczky s'a sinucisŭ, fiindcă era îngropatŭ în datorii pănă'n gâtŭ. De douĕḑecl de anl a jucatŭ mereu la lotéria micĕ și a perdutŭ sume marl, și așa a făcutŭ datorii peste datorii din pricina acestei pasiunl. Încă în 1868 a lăsatŭ în urmă'i în Sibiiu nenumĕrate datorii și mulțl colegl de-ai sĕi-i au ispășitŭ dărnicia lorŭ. În timpulŭ din urmă situațiunea colonelului deveni de nesuferitŭ, așa că strîmtoritŭ de creditorl ișl căută scăparea prin sinucidere. Elŭ era asiguratŭ la institutulŭ de asigurare „Gresham" pe 20,000 fl., dér acéstă sumă nicl pe departe n'ajunge a se plăti datoriile. Afirmarea, că peptulŭ lui Zathureczky era decoratŭ cu 7 medalii, e neadevĕrată, deórece n'avea decâtŭ medalia de 12 anl de serviciu (medalia de rĕsboiu) și crucea de meritŭ pentru oficerl.

***

Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina. Duminecă în 19/31 Martie a. c. ține Prea Cucernicia Sa Domnulŭ Dr. Emilianŭ Wojucki o prelegere publică vorbindŭ despre „Starea socială-etică a femeii din păgânismŭ și creștinismŭ." Prelegerea se ține în localitățile „Societății pentru cultura și literatura română" în Cernăuțl.

***

Academia Română. Vinerl, 17 curent, ora 1 p. m. Academia a ținutŭ ședință publică. S'au făcutŭ următórele lecturl: D. G. Barițiŭ despre „Proiecte de tractate între împĕratulŭ Leopold I de o parte și între Principii Transilvaniei și ai Munteniei de altă parte". D-lŭ V. A. Urechiă despre „Edilitatea Bucurescilor sub Ipsilante Vodă" și „din istoria bisericei Române".

***

Apele crescŭ. Oficiului inginerilorŭ riveranl din Seghedinŭ i-s'a făcutŭ cunoscutŭ, că lângă Gyoma a crescutŭ Crișulŭ cu 24, Someșulŭ lângă Sătmarŭ cu 92, Mureșulŭ lângă Aradŭ cu 75 centimetri; și Tisa a crescutŭ lângă Tokay și Seghedinŭ. Lângă Soborinŭ a crescutŭ Mureșulŭ așa de multŭ, încâtŭ se iau de acum mĕsurl de apĕrare.

***

Invĕțămêntulŭ în comit. Murĕșŭ-Turda in an. 1887—88. Comitatulŭ Murĕșŭ-Turda are 209 comune și 2 orașe. Cu totulŭ 145,819 suflete. Copii obligațl la șcólă suntŭ în acestŭ comitatŭ 28,351, adecă mai multŭ cu 938 ca în anulŭ școlasticŭ trecutŭ. Școla au cercetat'o în anulŭ trecutŭ 19,381, adecă cu 443 mai mulțl ca în anulŭ trecutŭ. După naționalitate copiii, carl cercetéză școla, se împartŭ astfeliu: 6131 Românl, 12,384 Ungurl, 866 Germanl (adecă Jidovl). Toțl copiii eșițl din școlă au sciutŭ ceti și scrie. Scolí au fostŭ cu totulŭ în acest comitatŭ 264, din acestea: 7 au fostŭ de statŭ, 5 comunale, 28 romano-cat., 63 greco-cat., 30 greco-orientale, 105 ev. ref., 6 augustine, 13 unitare, 3 mosaice, 3 private, ér 1 susținută de reuniune. Limba de învĕțămêntŭ a fostŭ în 165 școle cea maghiară, în 5 cea germană, în 78 cea română, în 1 cea germană-maghiară, în 15 română-maghiară. Invĕțătorl au fost cu totulŭ 319, bibliotecl scolare și pentru învĕțătorl au fostŭ la 76 școle, ér bibliotecl poporale la 44 școle. La 10 școle s'au aflatŭ și micl casse de pĕstrare anume pentru școlarl. — Alcătuitorulŭ acestei statistice este unŭ Ungurŭ, care se plânge, că în acestŭ comitatŭ suntŭ prea puține școle de statŭ și comunale, adecă școle de maghiarisare. Nu le este destulŭ dér contrarilorŭ noștri nicl cu uneltirile de până acuma.

***

Nenorocire pe Murĕșŭ. Dumineca trecută era Mureșulŭ în crescere fără veste, când o luntre încărcată cu petri, plutindŭ dela Lalașintŭ spre Aradŭ se lovi în podulŭ dintre Lipova și Radna cu atâta putere, încâtŭ luntrea se sparse la momentŭ și înecă sub sine pe doi luntrașl Românl, pe când alțl trei luntrașl scăpară ca prin minune.

***

Păruială patriotică. „Sieb. Deutsch. Tgblt." a primitŭ din Tĕrgu-Mureșului o corespondență, în care se ḑice, că la 17 Martie n. s'a ținutŭ, pe temeiulŭ unei hârtii ministeriale, o adunare industrială, ca sĕ se 'ntemeieze acolo o reuniune industrială generală. Sala „Apollo" unde se adunaseră era cam mică, așa că din vr'o 900 de industriașl abia încăpeu vr'o 500. Advocatulŭ Albert Kuti propuse sĕ se amâne adunarea și sĕ se țină în altŭ locŭ unde sĕ încapă toțl. După acésta voi sĕ vorbéscă Samuel Szöllösi. Încă n'apucase sĕ ḑică nicl o vorbă, și isbucni adunarea în strigăte de: „Josŭ cu elŭ! Josŭ cu eroulŭ de trotoarŭ!" Degéba sună președintele, degeaba începŭ Kuti sĕ liniștéscă adunarea. Szöllösi încercă încă de câteva orl sĕ ajungă la cuvêntŭ. „Afară cu elŭ! Sĕ aruncămŭ pe ferĕstră afară pe cânele celŭ rĕu, care odinióră a numitŭ cânl pe cetățenl!" ș. a. fŭ rĕspunsulŭ adunării. Cum a fugitŭ din sală și câte ghionturl în cóste ș. a. va fi căpĕtatŭ până la hotelulŭ „Domokos", nu o va spune nimĕrul, destulŭ că de acolo s'a dusŭ în birje până acasă și pentru câteva ḑile s'a pusŭ în patŭ.

***

Era óre mortŭ? — Ea se aruncă asupra lui, ilŭ îmbrățișă și, luându-lŭ în brațele sale, ilŭ ridică în susŭ: „Dorobenko!" strigă ea, „uniculŭ meu, vitézulu meu, porumbelulŭ meu!"

Nu, elŭ nu era rece, respira încă.

Bașa căută ploscuța cu rachiu, îi turnă câteva picăturl în gură, apoi îi frecă têmplele. In fine, Dorobenko scóse unŭ slabŭ suspinŭ și deșchise ochii.

Ea îi sfâșiă iute cazaca[1] și cĕmașa: găsi rana — era o lovitură de lance în partea stânga a peptului. Ii spălă rana cu rachiu, îi scóse cojoculŭ și îi spintecă cu iataganulŭ mânecile cĕmășii, ca sĕ'i pótă lega rana. In fine îi dete sĕ bea; elŭ înghiți o bună dușcă și rĕsuflă adêncŭ.

Bașa ilŭ ținea în brațele sale, și-lŭ privi câtva timpŭ — apoi ișl făcŭ cruce și ḑise o scurtă rugăciune.

*

— „Te simțl destulŭ de tare ca sĕ încalecl cu ajutorulŭ meu?" ilŭ întrebă ea pe Cazacŭ după câteva minute.

Dorobenko dete din capŭ:

— „Nu; am perdutŭ pré multŭ sânge."

— „Atuncl trebue sĕ rĕmânemŭ aci", ḑise Bașa, „până ce'țl vei fi redobênditŭ puterile."

— „Așŭ vrea sĕ dormŭ", murmură rănitulŭ.

Bașa ilŭ culcă linŭ pe érbă și 'i puse geanta mantalei sub capŭ. Legă calulŭ lângă elŭ de unŭ mestécĕnŭ, și se duse pe stepă, ca sĕ caute puțină hrană și apă pentru rănitŭ.

Sórele îi ardea capulŭ și ceafa curagiósei femei, dér ea nu se turbura de locŭ; chinuită ea însășl de fóme și de sete, nu înceta de a căuta. Dér înzadar, nu găsi nicl cea mai mică picătură de apă; nicl unŭ arbore, nicl unŭ învĕlișŭ de paie. Ea începŭ a'șl perde orl-ce speranță, când deodată, la șése pașl, se deșchise o mică rîpă, de unde pĕtrundea până la ea unŭ parfumŭ plăcutŭ. Se scobori în grabă și se găsi în mijloculŭ unorŭ tufișurl verḑl, încărcate de smeură mare. Ea ișl sumese șorțulŭ, ilŭ umplŭ cu aceste fructe și, cu tóte că abia se mai putea ține pe picióre, alergă către loculŭ unde era culcatŭ Dorobenko.

Elŭ durmea încă. Bașa se așeḑă lângă elŭ, dér nu se atinse de fructe înainte de ce se deșteptă elŭ. Atuncl îi dete sĕ mânce și sĕ bea, și numai după ce se sătură elŭ, se gândi Bașa sĕ'șl reîntăréscă și ea la rêndu'i puterile. Apoi se duse pe câmpŭ, căcl rachiulŭ era pe sfêrșite și trebuia sĕ aibă cu orl-ce prețŭ apă. Era nóptе când se întórse cu unŭ calŭ căzăcescŭ ce-lŭ găsise păscêndŭ, și cu o mare ploscă, făcută dintr'unŭ bostanŭ, ce-o aflase pe calulŭ mortŭ alŭ unui Tătarŭ. Ea legă animalulŭ, reînoi legăturile dela rană, și așeḑându-se lângă bărbatu-sĕu, rĕmase tăcută, lăsându-se în voia sorții.

— „Apă", cerù Cazaculŭ.

Bașa nu rĕspunse.

— „Apă, scumpa mea"!

— „N'am"!

— „Dér riuletulŭ nu póte fi departe de aci", ḑise Dorobenko.

— „Unde e? Arată'mi direcțiunea".

— „Către méḑă-ḑi".

*

Bașa se ridică, ișl atêrnă peste umĕrŭ plosca cea mare și se uită în preajmă'i. Deodată vĕḑŭ o lumină la o mică depărtare. Ce putea fi óre? O locuință omenéscă, póte că și o taberă[1] de Tătarl? — Ce'i păsa, ei îi trebuia apă pentru bărbatu-sĕu. Plecă la drumŭ și se luă după acéstă lumină, care póte că o va perde, o va conduce în haremulŭ[1]) unui Khan[2]).

Lumina se 'nalță și se scoborâ, dér o conduce sigurŭ, prin érba cea înaltă, până la o grupă de sălcii. Acolo, ce sgomotŭ straniu! — unŭ murmurŭ îndepărtatŭ — o mișcare ușóră de apă Domnulŭ din cerŭ sĕ fiă pré măritŭ, apă!

Dér în acelașŭ momentŭ, se cufundă până în genunchl în mlaștină[3]). Era unŭ focŭ amăgitorŭ[4]), care o condusese; ea abia avŭ timpŭ sĕ se apuce de o ramură și îndată simți pămêntulŭ tare sub picióre sale. Ișl continuă calea cu băgare de sémă; foculŭ amăgitorŭ o învită, jucândŭ, ca sĕ-lŭ umeze spre stânga, dér ea merge mereu înainte la drépta, și deja oglinda apei schinteiază în ochii ei; inima'i bate, e atâtŭ de fericită, in-

[1]) Cercheiscă, unŭ felŭ de haină de drumŭ.

[1]) Bivuacŭ orl și streajă.

[1]) Locuința femeilorŭ la musulmanl.
[2]) Căpetenia la Tătarl.
[3]) Rovină, smârcŭ.
[4]) Focŭ jucătorŭ, ce se arată câteodată în locurile mocirlóse.

Ovrei hoţĭ. „Deutsches Volksblatt“ din Viena spune, că în una din nopţile trecute poliţia din Lipsca a arangiatŭ o vênătore pentru prinderea unui „evreu românŭ“, care a intratŭ cu alţĭ doi „ovrei românĭ“ în edificiulŭ băncii Hammer şi Schmidt. Dênşii bodogăneau pe la uşĭ, poliţia a prinsŭ de veste şi a alergatŭ după ei. Doi au fugitŭ, unulŭ s'a suitŭ pe coperişulŭ casei, de unde nu l'au pututŭ scobori pănă ce n'au venitŭ pompierii cu scărĭ şi cu făclii de răşină. Ovreulŭ avea unŭ cortŭ sburătorŭ (Fallschirm), şi era aprópe sĕ fugă cu acestŭ cortŭ peste coperişŭ ca sĕ ajungă în stradă. Poliţia a prinsŭ şi pe ceilalţĭ ovrei, care erau nisce şarlatanĭ cu trecutŭ istoricŭ în arta lorŭ d'a fura. Nu scimŭ cum înţelege „Deutsches Volksblatt“ vorba „ovrei românĭ“, căcĭ ovreul numai ovreu póte fi, lupulŭ îşĭ schimbă pĕrulŭ, dĕr năravulŭ nu, éră décă înţelege. că ei suntŭ din România, atuncĭ aşa sĕ o spună.

*
* *

Păgubiţĭ. Foculŭ dela 14 Martie ce a fostŭ în Şelimberŭ a pricinuitŭ o pagubă de 1908 fl. locuitorilorŭ de acolo Niculae Feleşca, Niculae Clain, Simion Raica, vĕduva Maria Theil, Petru Roşca, Michailŭ Knep şi Nistorŭ Iosifŭ.

*
* *

Reuniunea higienică din Sibiiu. In şedinţa comitetului, ţinută la 21 Martie n. s'au luat între altele şi următórele decisiunĭ: 1) Tipărirea lucrărei întitulate: „Beţia şi urmările ei“; o lămurire pentru poporŭ prin întrebărĭ şi rĕspunsurĭ. 2) Comitelulŭ face cunoscutŭ, că reuniunea împărtăşesce lămurirĭ în cestiunĭ higienice. Intrebările în scrisŭ au sĕ se îndrepteze la secretariatulŭ reuniunei (Sibiiu, cassa comitatului). 3) Comitetulŭ a hotărîtŭ ca pentru promovarea îngrijirei de sănĕtatea copiilorŭ sĕ arangeze la vară în o ḑi anumită o concurenţă cu premii pentru copii. Suma tuturorŭ premiilorŭ, ce se vorŭ distribui, s'a fixatŭ până la 100 fl. Pentru esecutarea acestei concurenţe va fi încredinţatŭ unŭ comitetŭ arangiatorŭ, constătătorŭ din d-nii: Ioanŭ Billes, Dr. Konradŭ, Dr. Moga şi Dr. Sussman. 4) Secretariatulŭ se însărcinéză a face preparativele corĕspundĕtóre şi necesare spre a se uşura ţinerea deprelegerĭ populare higienice şi respective a se esecuta. 5) Pentru a venì în ajutorŭ prin tratamentŭ medicalŭ copiilorŭ, ai cărorŭ părinţĭ suntŭ lipsiţĭ de mijlóce, s'a votatŭ deocamdată suma de 250 fl. Pentru combaterea lăţirei bólelorŭ sifilitice s'au votatŭ 100 fl. Cu esecutarea mĕsurilorŭ acomodate se însărcinéză secretariatulŭ. 6) Sĕ se adreseze e rugare către înaltulŭ ministerŭ, ca sĕ se concédă, ca banii de pedepse, ce intră la comune pe basa ordinaţiunilorŭ esistente sanitare, sĕ se pótă întrebuinţa din partea reuniunei de higienă.

*
* *

Cultura vermilorŭ de mătase in România. Cetimŭ în „Curierulŭ Financ.“: Primimŭ îmbucurătórea scire, că pe domeniulŭ corónei Gherghiţa din Prahova şi Dobrovăţŭ din Văslui s'au făcutŭ marĭ plantaţiunĭ de dudĭ. Prin acésta administraţia domeniului corónei voesce sĕ dea o impulsiune pentru crescerea gândacilorŭ de mătase şi pentru a ridica acéstă industriă éraşĭ la trépta de înflorire, în care se afla odiniéră. Pentru a popularisa şi mai bine lucrarea, d-lŭ Ioanŭ Kalinderu va publica o broşură scrisă într'o limbă şi formă populară, care va fi rĕspândită în tóte cercurile din ţéră. In acéstă privinţă d-lŭ Kalinderu nu face decâtŭ sĕ esecute voinţa suveranului, care e fórte dispusŭ a vedé cultura gândacilorŭ de mătase recăpătându'şĭ în România vechia reputaţiune.

Reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ.

Se aduce la cunoscinţă domnilorŭ membrii, că Adunarea generală pro 1888 nu s'a pututŭ ţiné în 12 (24 Martie), fiindcă lipsea numĕrulŭ membrilorŭ prescrisŭ de Statute.

Se invită decĭ domnii membrii de nou la adunare pe Dumineсă în 7 Aprilie (26 Martie) a. c. cu acelŭ adausŭ, că de astădată totŭ în înţelesulŭ Statutelorŭ conclusele se vorŭ lua cu atâţĭ membrii, câţĭ vor fi presenţĭ.

Iuonŭ Lengeru președinte — **Dr. Ioanŭ Bozoceanu** notariu

Uneltirĭ şi agitaţiunĭ ungurescĭ.

In fóia „Egyetértés“ din 19 Martie 1889 cetimŭ următórele din cuvêntŭ în cuvêntŭ:

Este în Seinĭ (comitatulŭ Sătmarului) unŭ *oláh pap* (popă valahŭ) cu numele *Berinde*, căruia îi împunge ochii totŭ lucrulŭ ce este maghiarŭ. Acestŭ domnŭ mai ḑilele trecute a visitatŭ şcóla din Mediaşŭ şi, după părerea sa, a datŭ de grósnice vătĕmărĭ. Invĕţătorulŭ poporalŭ a instruatŭ în limba maghiară, în şcólă a fostŭ aninată pe părete icóna ministrului Trefort; a cercetatŭ ḑiarele învĕţătorului, aceste suntŭ redactate în limba maghiară; a luatŭ la întrebărĭ doi copii maghiarĭ rom. cath. şi aceştia n'au sciutŭ rĕspunde *oláhul* (valahesce) etc. A dăscălitŭ fără milă pe învĕţătorulŭ şi i-a promisŭ ertare numai în speranţa, că în viitorŭ va găsi şcóla de totului totŭ schimbată. A poruncitŭ, ca icóna lui Trefort şi ḑiarele maghiare sĕ se scóţă din şcólă; a declarată că în şcóla oláhă (valahă) nu va suferi altă limbă decâtŭ cea oláhă, căcĭ nicĭ în şcólele statului nu se instruéză oláhesce. Invĕţătorulŭ se apĕră că comuna pretinde dela elŭ instruirea ilimbei maghiare şi legea încă poruncesce nstruirea limbei maghiare, éră inspectorulŭ şcolarŭ regescŭ îlŭ controléză. Icóna ministrului Trefort a cinstit'o şcólei proprietarulŭ Böszörmenyi Zsigmond, care ca preşedinte alŭ comitetului provincialŭ alŭ societăţii „Széchenyi“ îngrijesce cu deosebită rĕvnă de crescerea poporului şi susţine în locuitorĭ bunulŭ spiritŭ patrioticŭ. Ar fi timpulŭ supremŭ dĕră a se îngriji, ca astfelŭ de nisuinţe bune sĕ nu fie împedecate de nisce ómenĭ de felulŭ lui Berinde.

Vrednicŭlŭ preotŭ şi adm. protop. din Seinĭ, déca aşa a făcutŭ cum spune fóia kossuthistă, şĭ-a făcutŭ numai datorinţa ca Românŭ harnicŭ şi neprihănitŭ, adevĕratŭ părinte sufletescŭ alŭ credincioşilorŭ sĕi, cărora le voesce înaintarea şi binele în biserică ca şi în şcólă. Ce are sĕ caute portrete unguescĭ în şcóle românéscă? Ce au sĕ caute ḑiare ungurescĭ în şcóle românescĭ? Ce are învĕţătorulŭ sĕ instrueze în limba ungurescă în şcólă românescĭ? Ce are sĕ se amestece Kulturegyletiştii szechenyianĭ în învĕţămêntulŭ nostru românescŭ? Poporulŭ sĕ bage bine de sémă, ca nu cumva unii învĕţătorĭ şi chiar şi preoţĭ slabĭ de ângerŭ şi rĕuvoitnrĭ sĕ-lŭ dea ploconŭ în mânile contrarilorŭ lui, carĭ urĕscŭ limba şi naţionalitatea românéscă şi cărora nu le place, ca Românulŭ sĕ se cultive românesce.

Proclamarea regatului românŭ.

Marţĭ, 14 Martie, aniversarea proclamărei Regatului, la órele 11 dimineţa, unŭ Te-Deum s'a oficiatŭ în sfânta Metropoliă din Bucurescĭ de I. P. S. S. Mitropolitulŭ Primatŭ alŭ României, încunjuratŭ de înaltulŭ clerŭ.

La acestŭ serviciu divinŭ se aflau faţă I. P. S. S. Mitropolitulŭ Moldovei şi Sucevei împreună cu P. P. S. L. Episcopĭ, d. generalŭ Florescu preşedintele Senatului, d-nii miniştri, d. primarŭ alŭ capitalei Bucurescĭ, mai mulţĭ d-ni senatorĭ şi deputaţĭ, d. administratorŭ alŭ domeniilorŭ coronei, Casa Regală, funcţionarii superiorĭ ai autorităţilorŭ publice, oficerii generalĭ şi superiorĭ aflaţĭ în capitală, precum şi mai multe alte persóne de distincţiune.

O gardă de onóre din regimentulŭ 2 liniă se afla înşiruită în curtea Mitropoliei.

La órele 12 MM. LL. Regele şi Regina au primitŭ consiliulŭ de miniştri, care a adusŭ Suveranilorŭ felicitărĭ pentru aniversarea proclamărei regatului prin următórele cuvinte:

Sire! Rogŭ pe Majestatea Vóstră sĕ'mĭ permită a'i aduce căldurósele felicitărĭ ale consiliului de miniştri, cu ocasiunea aniversariului proclamărei regatului. Acéstă ḑi care a realisatŭ dorinţele cele mai scumpe ale ţĕrei, este o ḑi de serbare naţională, în care gândurile tuturorŭ suntŭ îndreptate către acela, sub a cărui conducere vitejéscă şi înţeléptă s'au pututŭ realisa acele dorinţe,

Să trăeştĭ Majestate anĭ mulţĭ şi fericiţĭ!

Sĕ trăiască M. S. Regina!

Sĕ trăiască Dinastia!

Maiestăţile lorŭ au bine-voitŭ a exprima viele lorŭ mulţămirĭ pentru căldurósele felicitărĭ ce li se aduceau.

Cu acéstă ocasiune, Auguştii suveranĭ ai României au primitŭ nenumĕrate telegrame de felicitărĭ din tóte unghiurile ţĕrei şi din străinătate.

In Bucurescĭ unŭ mare numĕrŭ de persone s'au grăbitŭ a exprima felicitările lorŭ prin înscrierĭ la Palatŭ.

Capitala României a fostŭ împodobită cu steagurĭ naţionale Acéstă ḑi s'a serbatŭ în tótă ţéra.

Moştenitorulŭ tronului României.

In şedinţa dela 14 Martie a senatului s'a înscrisŭ în apelulŭ nominalŭ *principele Ferdinandŭ, moştenitorulŭ Tronului românŭ*, conformŭ articulului 76 din constituţiune.

In cuvêntulŭ prin care primulŭ ministru, d-lŭ T. Rosetti, anunţă ţĕrei acéstă mare şi multŭ aşteptată bucurie, d-sa promite, că chiar în primăvéra acésta *principele Ferdinand* va veni în ţéră, spre a lua locŭ în maturulŭ corpŭ legiuitorŭ, pentru ca astfelŭ sĕ se stabiléscă în Dinastia română continuitatea, pe care o dorescŭ toţĭ Românii, cei cu inima în adevĕrŭ închinată dragostei de neamŭ şi de patriă. Apoi „Democraţia“ continuă:

Noi din parte-ne nu putemŭ decâtŭ sĕ felicitămŭ atâtŭ pe acei, carĭ au aşe-

---

câtŭ voia sĕ rîdă şi sĕ plângă totodată, şi în bucuria ei începe sé cânte cu voce plină:

Cazaculu dă calului seu se bea apă.

Rîuleţulŭ apărea acum, încunjuratŭ de trestiă. Başa se puse în genunchĭ, îşĭ apleca căpulŭ în josŭ şi bĕu lacomă chiar din riuleţŭ, ca unŭ animalŭ, care îşĭ stînge setea; apoi umplù iute plosca şi se întórse în grabă la rănitulŭ sĕu bărbatŭ. Pentru ca sĕ regăséscă drumul prin întunerecu, din timpŭ în timpŭ îşĭ aşeda mânile formândŭ o trâmbiţă şi striga: „Dorobenko!“

Multă vreme nu primì rĕspunsŭ; dĕr deodată rĕsunà lămuritŭ prin nópte: „Başa!“ Ea îlu strigà a doua óră. „Aci!“ réspunse Cazaculŭ, şi ea audì şi pe roibulŭ nechezândŭ.

— „Am apă“, strigà ea şi începù a cânta:

Cazaculŭ dă calului sĕu sĕ bea apă,
La puţulŭ[3] vecinu, fata scóte apă,
Pe când elŭ îşĭ cântă cântecŭlŭ,
Ea începe sĕ'şĭ plângă plânsulŭ.

Dorobenko rĕspunse:

Nu plânge, amica mea iubită,
Nu fii tu aşa de mâhnită,
Căcĭ te iubescŭ din totă inima
Si te voiu iubi întotdeuna.

[3]) Fântână.

Deja sosì cu apa şi, punêndu-se în genunchĭ, îi dete sĕ bea. Când isprăvì, elŭ o privì lungŭ, îşĭ trecù mâna prin frumosulŭ sĕu pĕrŭ negru, în vreme ce douĕ marĭ labrime i-se rostogolirà încet în lungulŭ obrajilorŭ sĕi, arşĭ de sóre, până pe mustaţă.

*

In ḑiua a cincea, ḑise Dorobenko:

— „Acum mĕ simţŭ destulŭ de tare“.

Başa îi ajutà sĕ încalece pe calulŭ ce'lŭ găsise ea şi'lŭ legà pe şea, şi ea însăşĭ încălecà pe roibŭ. O luară încetŭ la drumŭ, în pasŭ; ea conducea de dĕrlogĭ calulŭ bărbatu-sĕu şi se uita în tóte părţile, de frică sĕ nu fiă surprinsă de vr'unŭ periculŭ. Când se apropiară de casa căzăcéscă arsă de inimicĭ, trei călăreţĭ eşiră din érba cea înaltă şi înaintau în galopŭ.

— „Tătarii!“ murmurà Dorobenko.

— „Nu te mişca“, ḑise Başa, „te voiu mântui orĭ voiu murì împreună cu tine“.

Cei doi călăreţĭ dintâiu erau deja de totŭ aprópe. Femeia Cazacului scóse pistólele dela oblâncŭ şi trase cocoşulŭ; — o pocnitură rĕsunà: unulŭ dintre inimicĭ cădù din şea şi dispărù înghiţitŭ de érbă, în timpŭ ce calulŭ sĕu o luà la fugă; o a doua pocnitură, calulŭ celŭ negru alŭ celuilatŭ Tătarŭ se ridicà în douĕ picióre, apoi cădù. Başa îşĭ lovì roibulŭ cu gârbaciulŭ şi scóse iataganulŭ, care licărì unŭ momentŭ ca fulgerulŭ. Apucà în trécĕtŭ pe musulmanŭ de stufulŭ pĕrului, care i-se făcuse măciucă de frică pe scăfârlia lui cea rasă, şi 'i tăià capulŭ; apoi îlŭ ridicà în aerŭ cu o mişcare mândră.

Alŭ treilea sosì; îşĭ oprì calulŭ sĕu plinŭ de spume şi examinà pe frumósa şi robusta femeiă cu o privire îndestulită.

— „Vino cu mine, rosă sĕlbatică a stepei“, strigà elŭ, „tu vei fi cea mai frumósă podóbă a unui haremŭ princiarŭ. Incunjurată de luxŭ, îmbrăcată în cacomu[1]) şi mătase, te vei odihni, ca o Sultanină[2]), pe perinĭ moi, şi numeroşĭ sclavĭ îţĭ vorŭ asculta la celŭ mai micŭ semnŭ“.

Femeea cazacului îi rĕspunse printr'unŭ hohotŭ de rîsŭ şi desfăcêndŭ găitanulŭ oblâncului şelei, îlŭ aruncà cu atâtă dibăciă peste capulŭ musulmanului, încâtŭ îlŭ tîrî de pe şea.

— „Predă-te“, îi ḑise ea, „orĭ te omorŭ“.

Tătarulŭ se aruncà în ghenunchĭ înaintea ei şi îşĭ încrucişà braţele pe peptŭ.

— „Nu te mişca“, continuà Başa, „la cea mai mică mişcare te voiu scurta cu unŭ capŭ.“

Descălecà apoi şi se apropià de prisonerŭ, îi legà mânile la spate şi'i poruncì sĕ se ridice.

După-ce a legatŭ găitanulŭ de şea, jăfuì calulŭ tătărescŭ, pe care-lŭ omorîse, de lucrurile de pe elŭ. Başa găsì mai multe cbiecte preţióse: o stofă (materiă) turcéscă cusută cu florĭ de aurŭ, argintăriă, o cruce de aurŭ şi o păreche de inele cu petri scumpe; tóte acestea le arătà bărbatului sĕu cu unŭ gestŭ (semnŭ) triumfătorŭ. După ce aşedà prada s'a în génta mantalei, îşĭ încălecà roibulŭ.

— „Etă“, ḑise ea Tătarului, „acum eştĭ tu sclavulŭ meu; vei lucra ţerina mea câtŭ timpŭ bărbatu-meu nu va putea lucra. Inainte!“ şi pocnì din canciucŭ. „Inainte!“.

[1]) Unŭ dobitocŭ, a căruia pele scumpă se întrebuinţéză la cojocării.

[2]) Imperătésă musulmană.

ḑată și întemeiată din capulŭ loculuĭ Dinastia română, câtŭ și pe aceĭ carĭ au făcutŭ încă unŭ pasŭ înainte spre întărirea eĭ, în ḑilele acestea.

Este dreptŭ și bine ca viitorulŭ Rege alŭ Românieĭ, viitorulŭ purtătorŭ alŭ destinelorŭ Patrieĭ-Române, sĕ trăiéscă în mijloculŭ nostru alŭ tuturora, spre a ne cunósce nevoile și pornirile, spre a ne cunósce păsurile și aspirațiunile.

Este dreptŭ și bine ca viitorulŭ Rege alŭ Românieĭ sĕ viă și sĕ rĕmână în mijloculŭ poporuluĭ....

Este dreptŭ și bine ca viitorulŭ Rege alŭ Românieĭ sĕ cunóscă și sĕ înțelégă, câtŭ maĭ din vreme, țéra și sufletulŭ țéreĭ, spre a fi pusŭ în stare de a munci cu dréptă și luminată pricepere la îndeplinirea vrerilorŭ eĭ.

Toțĭ Româniĭ adevĕrațĭ, carĭ înțelegŭ, că dinastia ce s'a întemeiatŭ la noĭ este pârghia cea maĭ puternică a propășireĭ și fortificăreĭ statuluĭ nostru românescŭ, care are menirea de a fi unŭ înainte mergĕtorŭ alŭ civilisațieĭ europene-occidentale în întârḑiatulŭ Orientŭ, — toțĭ Româniĭ dreptŭ înțelegĕtorĭ de marea însemnătate a dinastieĭ s'au bucuratŭ din fundulŭ inimeĭ de apropiata venire în mijloculŭ lorŭ a *Principeluĭ Ferdinandŭ, a moștenitoruluĭ tronuluĭ nostru.*

Toțĭ, până la unulŭ, Româniĭ adevĕrațĭ s'au bucuratŭ cu multă dreptate de afirmarea și reîntărirea Dinastieĭ-Române, fiindcă prețuescŭ mărimea aceste fapte și prevĕdŭ folosulŭ ce va decurge din ea pentru nație și statŭ...

Felicitămŭ încă odată pe înțelepțiĭ bărbațĭ aĭ partiduluĭ naționalŭ-liberalŭ, carĭ au așeḑatŭ și întemeiatŭ din capulŭ loculuĭ Dinastia strălucită ce se află pe tronulŭ Regatuluĭ Românŭ, și felicitămŭ și pe aceĭ carĭ, prin aducerea în țéră a viitoruluĭ Rege alŭ Românieĭ, au maĭ întăritŭ încă iubita și respectata nóstră Dinastiă....

Princesa binefăcĕtóre Alina Știrbeĭ.

Vinerĭ la 10/22 Martie 1889, delegațiunea Academieĭ române, în frunte cu președintele sĕu d-lŭ M. Kogălniceanu, a făcutŭ o visită princeseĭ Alina Știrbeĭ, spre a-ĭ esprima recunoscința Academieĭ pentru donațiunea de 200,000 leĭ, pe care a făcut'o. D. Kogălniceanu a rostitŭ generóseĭ princese următórele cuvinte:

„Luminată domniță, Academia Română vine in corpore a vĕ aduce la cunoscință votulŭ ce a datŭ în ședința dela 24 Februarie (8 Martie), privitorŭ la generósa donațiune ce ațĭ făcutŭ instituțiuneĭ nóstre.

„Noĭ, princesă, avemŭ de plăcere și de onóre de a vĕ repeți și verbalŭ sentimentele nóstre de recunoscință pentru sprijinulŭ ce acéstă donațiune va da desvoltăreĭ sciințeĭ și istorieĭ nóstre naționale.

„Cu acésta, luminată domniță, ațĭ datŭ unŭ nou lustru numeluĭ de Știrbeĭ, nume atâtŭ de ilustru deja prin marele calitățĭ administrative ale ilustruluĭ vostru părinte: Domnul Țéreĭ Româneścĭ Barbu Știrbeĭ.

„Încă odată, ilustră dómna, primițĭ espresiunea recunoscințeĭ Academieĭ și credețĭ, că în analele națiuneĭ numele vostru va dura maĭ multŭ chiar decâtŭ Academia Română.“

Princesa Alina Știrbeĭ a rĕspunsŭ.

D-lorŭ, adĭ sunt mândră și fericită că, cu acéstă ocasiune, facŭ cunoștință bărbațilorŭ de sciință ceĭ maĭ însemnațĭ din țéra mea. Vĕ mulțămescŭ din inimă, d-lorŭ, de elogiósele cuvinte ce mi-ațĭ adresatŭ, dér eu credŭ, că nu le meritŭ, căcĭ, ca Româncă, nu mĭ-am făcutŭ decâtŭ datoria, și nădăjduescŭ, că și alțiĭ îmĭ vorŭ urma esemplulŭ.

„Vĕ mulțumescŭ, domnilorŭ, de bogata, interesanta colecțiă de cărțĭ, ce ațĭ binevoitŭ a-mĭ oferi. Cu dragoste le voiu citi și în suvenirulŭ Academieĭ le voiu lăsa iubituluĭ meu fiu ca o prețiósă moștenire.“

Armata Română.

Englesulŭ Pinos a propusŭ guvernuluĭ românŭ, sĕ transforme pușca armateĭ române Henri-Martini în pușcă cu repetițiă, după o invențiune a sa fórte interesantă. Acum a sositŭ în Bucurescĭ și unŭ delegatŭ specialŭ alŭ luĭ din Londra, anume Charles Pembo. Aparatulŭ, care transformă pușca română în pușcă cu repetițiă, e unŭ magazinŭ greu de 200 grame, ce-lŭ pórtă soldatulŭ în cartușiera (patrontașulŭ) sa și-lŭ póte așeḑa în orĭ-ce momentŭ în pușca sa după trebuință, fără nicĭ o altă pregătire, și érășĭ îl póte lua dela pușcă. Dér și cu aparatulŭ încărcatŭ și așeḑatŭ la pușcă se póte folosi acésta ca pușcă simplă Martini-Henri. Avantagiulŭ celŭ fórte mare ce resultă de aci, bate la ochĭ. Cele maĭ multe state, care adĭ întroducŭ pușca cu repetițiă cu cheltuielĭ enorme (repetitorulŭ costă 75—80 francĭ) au însĕ numaĭ pușcĭ cu repetițiă cu tóte avantagiele eĭ, dér și cu desavantagiele eĭ, pe când în casul de față armata română va avea o pușcă duplă, adecă o va pute folosi și ca pușcă cu repetițiă și ca pușcă simplă Martini-Henri. Precum se spune, aparatulŭ costă numaĭ câțĭva francĭ. Esperimentele cu cartușe (patróne) órbe, ce le-a demonstratŭ d-lŭ Pembo cu repetitorulŭ înaintea ministruluĭ de rĕsboiu și a maĭ multorŭ autoritățĭ militare superióre, au provocatŭ în aceste cercurĭ, ḑice „Rum. Lloyd“. celŭ maĭ mare interesŭ și le-au mulțămitŭ pe deplinŭ simplitatea și precisiunea aparatuluĭ. In urma acésta, ministrulŭ de rĕsboiu a ordonatŭ sĕ se facă încercărĭ de împușcare în cele maĭ apropiate ḑile sub conducerea generaluluĭ Arion, Aceste încercărĭ se fac deocamdată cu pușca englezéscă Martini-H., care are unŭ calibru ceva maĭ mare decâtŭ cea română, și apoĭ se vorŭ continua în maĭ mare mĕsură peste treĭ sĕptĕmânĭ, după-ce vorŭ sosi aparatele ce s'au comandatŭ în Londra, anume pentru calibrulŭ celŭ micŭ alŭ pusceĭ române, care e maĭ bună.

In 14 orĭ 15 Aprilie se va lăsa în apă noulŭ vaporŭ de rĕsboiu alŭ flotileĭ române, anume încrucișătorulŭ „Elisabeta“, în presența Regeluĭ și Regineĭ Românieĭ. Cu acéstă ocasiune corpulŭ flotileĭ va esecuta diferite esercițiurĭ pe noulŭ încrucișătorŭ, care apoĭ va face o călĕtoriă maĭ lungă pe mare, póte că și pe marea Mediterană. Pentru înarmarea uneĭ corăbiĭ de rĕsboiu cuirasate (îmbrăcate în oțelŭ) a flotileĭ române au sositŭ cinspreḑece tunurĭ din fabrica Nordenfeld.

Corespondența „Gaz. Trans.“

Din marginea Sĕcuimeĭ, Martie 1889.

Domnule Redactorŭ! Mĕ miramŭ multŭ, ce felŭ de preoțĭ „româneścĭ“ potŭ sĕ fiă aceia, carĭ pórtă la casa lorŭ foĭ unguresci, nisce foĭ carĭ câtŭ e lumea și pămĕntulŭ nu sciu sĕ scrie altceva, decâtŭ sĕ se laude pe eĭ, ér pe noĭ, carĭ nu suntemŭ Ungurĭ, sĕ ne înegréscă și batjocuréscă. Maĭ cu sémă mĕ năcăjiamŭ pe preoțiĭ aceia româneścĭ, carĭ pentru slujbe, cum se ḑice, prenumĕră aceea rĕutăciósă și șovinistă fóiă unguréscă clericală, numită „Magyar Allam“, despre aĭ căreia redactorĭ eu nicĭ nu credŭ, că arŭ fi creștinĭ, ci maĭ multŭ îmĭ pare că arŭ fi jidovĭ, deórece nu'mĭ potŭ închipui, cum arŭ pute nisce creștinĭ sĕ facă „geșeftŭ“ cu sfintele slujbe, cum facŭ ceĭ dela „Magyar Allam“.

Dér scopulŭ luĭ „Magyar Allam“ nu este numaĭ ca sĕ facă „geșeftŭ“ cu sfintele slujbe, ci scopulŭ luĭ este maĭ vîrtosŭ ca sĕ ne *maghiariseze.* Despre acésta m'am convinsŭ nu numaĭ din modulŭ cum scrie, ci și din împrejurarea că fóia acésta mi-se trimite acum și mie în cinste, macar'că nicĭ nu am cerut'o, nicĭ n'am prenumĕrat'o cu banĭ și nicĭ slujbe pentru ea nu m'am obligatŭ c'oiu face, Dómne feresce. Se vede trébă déră, că fóia acésta orĭ este plătită din partea „Kulturegylet“-uluĭ, orĭ póte din altŭ fondŭ destinatŭ pentru maghiarisare, căcĭ altmintrelea cum arŭ pute redactoriĭ eĭ sĕ trimită fóia în cinste maĭ tuturorŭ preoțilorŭ româneścĭ. Nu-ĭ vorbă, atâta folosŭ îmĭ aduce și mie fóia acésta, căcĭ din ea aflu în fiecare ḑi câțĭ Ungurĭ s'au împușcatŭ, câțĭ s'au spênḑuratŭ, ce hoțiĭ s'au maĭ făcutŭ și câte defraudărĭ s'au maĭ întêmplatŭ. Maĭ multŭ decâtŭ atâta nu cetescŭ din ea, pentru că am la casa mea gazete de ale nóstre româneścĭ, pe carĭ sĕ le cetescŭ.

Ce vorŭ face însĕ preoțiĭ și învĕțătoriĭ aceia, în ale cărora comune nu se află nicĭ o gazetă românéscă? Aceștia chiar și numaĭ pentru trecere de timpŭ vorŭ trebui sĕ cetéscă pe „Magyar Allam“ și apoĭ alte foĭ unguresci, cum e d. e. „A néptanitok lapja“, care asemenea este impusă în părțile acestea fiăcăreĭ scóle româneścĭ.

Spunețĭ-mĭ acum, ce feliu de păstorĭ sufletescĭ, ce feliu de crescĕtorĭ potŭ sĕ fiă pentru poporulŭ nostru nisce asemenĭ cărturarĭ, carĭ își nutrescŭ sufletulŭ lorŭ românescŭ numaĭ cu povĕțuirĭ unguresci? Cum vorŭ pute cârmuĭ poporulŭ nisce conducĕtorĭ ca aceștia, carĭ fiindŭ că nu cetescŭ gazete româneścĭ, nu potŭ cunósce nicĭ primejdia de care este amenințatŭ poporulŭ, nicĭ mijlócele prin care arŭ pute sĕ-ĭ îmbunĕtățéscă sórtea și nicĭ calea dréptă și adevĕrată pe care ar trebui sĕ-lŭ conducă?!

Și trebue sĕ vĕ spunŭ cu mare durere, că aicĭ prin părțile de către Tĕrgulŭ-Murĕșuluĭ, unde fiindŭ că trăimŭ cam printre Sĕcuĭ și nu avemŭ nicĭ bibliotecĭ, nicĭ societățĭ româneścĭ, ar trebui ca în fiecare comună sĕ se afle celŭ puținŭ o gazetă românéscă, tocmaĭ aicĭ, ḑicŭ, nu se află gazete româneścĭ maĭ de locŭ, așa că e o raritate când daĭ icĭ colea de câte unŭ preotŭ, la a căruia casă sĕ poțĭ afla o gazetă românéscă.

Acésta este tristŭ de totŭ. Tatălŭ meu, fiă ertatŭ, era preotŭ românŭ în mijloculŭ Câmpieĭ. Elŭ încărca câte unŭ carŭ de bucate și cu patru boĭ mergea cale de o ḑi și n nópte prin tină până în genunchĭ până ajungea la Reghinŭ, unde pe bucatele duse la tĕrgŭ abia putea câștiga atâța husoșĭ, cu câtŭ sĕ-șĭ prenumere „Gazeta“, și cu tóte acestea o prenumĕra. Unŭ ḑiarŭ românescŭ era sfântŭ înaintea luĭ și nu ḑicea nicĭ-odată că n'are cu ce'lŭ prenumĕra, macarcă avea o familiă fórte grea, parochiă slabă și avere prea puțină.

Se vede déră, că vredniciĭ noștri părințĭ aveau alte simțĕminte, eraŭ Românĭ maĭ de inimă ca noĭ. Atuncĭ „Gazeta era maĭ mică și apărea numaĭ odată,“ orĭ de 2 orĭ pe sĕptĕmână; era multŭ maĭ scumpă ca acum în comparațiă căcĭ și baniĭ se făceau maĭ greu. și cu tóte acestea atuncĭ maĭ câ multĭ preoțĭ româneścĭ se aflau, carĭ ceteau „Gazeta“, ca acum. Ce-ĭ dreptŭ, gazetele româneścĭ s'au maĭ înmulțitŭ și preoțiĭ româneścĭ s'au făcutŭ maĭ luminațĭ și maĭ învĕțațĭ. Ce ne folosesce însĕ învĕțătura și luminarea lorŭ, decă nu maĭ au inima aceea aprinsă românéscă, care o aveau evlavioșiĭ noștri părințĭ și moșĭ? Ce folosesce, că s'au sporitŭ gazetele româneścĭ, decă cetitoriĭ se totŭ împuținéză? Ḑicŭ ómeniĭ, că suntŭ săracĭ și nu potŭ da câte 8, 12 și 14 fl. pe o gazetă. Eĭ bine. Acum li s'a făcutŭ și înlesnirea, ca sĕ pótă avea gazetă cu 2 fl. pentru ceea ce părințiĭ noștri plăteau întreitŭ maĭ multŭ. Cine maĭ póte astăḑĭ sĕ ḑică, că e peste putință a prenumĕra o fóiă românéscă?

Bine ațĭ ḑisŭ D-Vóstre în numĕrulŭ 40 alŭ Gazeteĭ de Dumineca, că „contrariĭ noștri nu dorescŭ nimicŭ maĭ fierbinte, decâtŭ ca sĕ scadă numĕrulŭ acelorŭ Românĭ, carĭ cetescŭ foĭ române și se interesézǎ de afacerile naționale române.“

Acésta ar trebui sĕ șĭ-o însemne bine fiăcare Românŭ, dér maĭ vêrtosŭ aceia, carĭ ca conducĕtorĭ suntŭ pușĭ în fruntea poporuluĭ românescŭ. Decă preoțiĭ noștri — cu rușine fiă ḑisŭ — nu suntŭ în stare ca s'o pricépă acésta, eu așŭ crede ca celŭ puținŭ domniĭ protopopĭ sĕ-șĭ împlinéscă datoria națională *indemnându-ĭ necurmată* a ține câte-o fóiă românéscă, ér foile unguresci, carĭ li se trimitŭ „pe intențiunĭ“ cu intențiune, dér nu cu intențiune bună, sĕ le respingă.

Nu trebue sĕ uite, că făcêndŭ acésta, vorŭ face unŭ mare serviciu causeĭ nóstre româneścĭ, ér celŭ ce servesce causeĭ româneścĭ și bisericeĭ româneścĭ servesce! *Al. M.*

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Viena, 30 Martie n. Se anunță din isvorŭ autenticŭ, că contra-visita monarchuluĭ Austro-Ungarieĭ la Berlinŭ se va face numaĭ după încetarea doliuluĭ de șese lunĭ alŭ curțiĭ austriace.

Berlinŭ, 30 Martie. Se ḑice că va fi numitŭ Huene ca viitorŭ ministru de finance.

Parisŭ, 30 Martie. Senatulŭ a primitŭ proiectulŭ de lege, prin care se reguléză procedura pentru constituirea senatuluĭ ca tribunalŭ judecătorescŭ estraordinarŭ în casurile când se ivesce vr'unŭ complotŭ în contra siguranțeĭ statuluĭ. Proiectulŭ de lege se va presenta adĭ cameriĭ. Se crede că guvernulŭ are de cugetŭ de a trage pe Boulanger și pe alțĭ deputațĭ înaintea acestuĭ tribunalŭ estraordinarŭ.

EDUCAȚIUNE.

Cum trebue sĕ fie crescerea,

ce părințiĭ o dau copiilorŭ, pentru ca scóla sĕ-șĭ ajungă maĭ cu înlesnire înaltulŭ eĭ scopŭ?

Motto: Copiĭ bunĭ suntŭ bucuria părințilorŭ, temelia școleĭ și fala și nădejdea îndreptățită a nĕmuluĭ lorŭ.

Cu multe darurĭ a înḑestratŭ bunulŭ Dumneḑeu ființa nóstră omenéscă.

Cu câtă măestriă a întocmitŭ elŭ trupulŭ nostru!

Câtŭ de înțelepțesce a făcutŭ elŭ brațulŭ nostru, care se mișcă cu atâta putere; piciorulŭ nostru, care calcă atâtŭ de sigurŭ; ochiulŭ nostru, care póte vedé frumsețile ceruluĭ și podóbele pămĕntuluĭ; urechea nóstră, lucrată cu atâta măestriă, care ne face sĕ ascultămŭ desfĕtătorulŭ cântecŭ alŭ paserilorŭ, murmurulŭ apelorŭ, frĕmĕtulŭ frunḑelorŭ și, maĭ pre susŭ de tóte, cuvintele dulcĭ și duióse ale mameĭ nóstre, ale soțuluĭ și soțieĭ nóstre și ale dragilorŭ noștri copilașĭ!

Dér încă, când ne vomŭ gândi la scumpele darurĭ, cu care bunulŭ nostru tată cerescŭ a împodobitŭ sufletulŭ nostru înțelegĕtorŭ și nemuritorŭ, rădicându-ne preste tóte celelalte făpturĭ de pe pămĕntŭ!

Cum a împodobitŭ elŭ sufletulŭ omuluĭ cu puterĭ, carĭ îlŭ facŭ sĕ fiă domnulŭ tuturorŭ ființelorŭ din lume!

Când ne vomŭ gândi la tóte bunĕtățile, ce le-a rĕvĕrsatŭ Dumneḑeirea cu îmbelșugare în lumea întrégă, în trupulŭ și sufletulŭ nostru, ar crede cineva, că este cu neputință, ca omulŭ sĕ nu caute a duce o viĕță adevĕrată, sfântă, spre binele și fericirea sa vremelnică și vecĭnică.

Şi, în adevĕrŭ, şi suntŭ unii ómenĭ atâtŭ de luminaţĭ cu duhulŭ, atâtŭ de multŭ pĕtrunşĭ de sfinţenia chemărei lorŭ omenescĭ, încâtŭ viéţa lorŭ nu e decâtŭ o adevĕrată cinstire şi mărire a Celui Prea Inaltŭ: Ómenĭ, alŭ căror sufletŭ e plinŭ de o sfântă bucuriă şi de o cerĕscă binecuvêntare; ómenĭ, carĭ au cerulŭ pe pămêntŭ, căcĭ ei ilŭ pórtă în sufletulŭ lorŭ.

Dér câţĭ nu trăescŭ ca vitele, fără nicĭ o cunoscinţă, fără nicĭ o temere de Dumneḑeu şi fără picŭ de ruşine de ómenĭ! Câţĭ nu'şĭ pângărescŭ sufletulŭ lorŭ cu gândirĭ, cu cuvinte şi fapte nevrednice de fiinţa lorŭ înaltă, tăvălindu-se în noroiulŭ pĕcatelorŭ şi fărădelegilorŭ de totŭ felulŭ! Şi încă o parte mare din aceştĭ nefericiţĭ suntŭ ómenĭ trecuţĭ prin şcólă; suntŭ ómenĭ, carĭ s'au împărtăşitŭ de luminile, ce şcóla le-a revĕrsatŭ asupra sufletului lorŭ, aşa că se putea face din ei ómenĭ cu inima la locŭ, cu mintea luminată şi împodobiţĭ cu fapte vrednice de cinstire.

Căcĭ aşa ni-se spune: că şcóla face pe omulŭ omŭ.

Că şcóla e pórta, prin care intră omulŭ în împĕrăţia luminei, adevĕrului şi fericirei adevĕrate.

Dér cum se póte acésta?

Cum se póte, ca omulŭ, cu tótă şcóla şi cu tótă învĕţătura primită în şcólă, sĕ nu se alégă cu nimicŭ bunŭ?

Cum se póte sĕ ésă din elŭ unŭ netrebnicŭ ca toţĭ netrebnicii, cu creerii scrintiţĭ şi cu trupulŭ şi sufletulŭ stricatŭ? Se póte, sĕ prea póte.

Căcĭ nu este destulŭ sĕ ne dămŭ numai copiii la şcólă, ci se cere, sĕ şi scimŭ a ni'i cresce bine acasă.

Se cere sĕ priveghiămŭ, fără încetare, asupra curăţeniei inimei lor.

Căcĭ cu anevoiă, séu póte chiar preste putinţă este învĕţătorului sĕ plivéscă buruenile apucăturilorŭ rele, ce s'au înrădĕcinatŭ în sufletulŭ lorŭ din lipsa de îngrijire, de priveghere şi de înţelepte poveţe părintescĭ.

Cuvintele învĕţătorului le vorŭ intra pe o ureche şi vorŭ eşi pe alta, şi în sufletulŭ lorŭ nu va rĕmâne nimicŭ bunŭ.

Pentru-că ţarina sufletului lorŭ a rĕmasŭ înţelenită, nefiindŭ lucrată şi pregătită, cum s'ar fi cuvenitŭ, pentru primirea semênţelorŭ, pe carĭ învĕţătorulŭ în şcólă avea sĕ le arunce într'ênsa.

Pentru aceea ele nu potŭ prinde rădĕcină. Pentru aceea vedemŭ la atâţĭ băeţĭ numai roduri pădureţe, amarĭ şi otrăviciόse. Căcĭ sórele adevĕrului învĕţăturei n'a putută străbate în inima lorŭ, sĕ o fi pututŭ încălḑi şi pĕtrunde de lumină. Şi în chipulŭ acesta băeţii iesŭ adeseorĭ din şcólă cu capulŭ golŭ de lumină şi cu inima sécă de simţirĭ înalte, ér făcêndu-se marĭ, se alegŭ din ei nisce ómenĭ netrebnicĭ, cu mintea zăpăcită, copleşiţĭ de patimĭ urîte, care'i facŭ nefericiţĭ.

Décă e, ca şcóla sĕ'şĭ ajungă înaltulŭ ei scopŭ în privirea înḑestrărei elevilorŭ ei cu o adevĕrată cultură; décă e, ca ea sĕ potă face din ei ómenĭ harnicĭ pentru viéţă, atuncĭ *părinţii* înaintea tuturorŭ au sĕ-şĭ facă acasă datoria cu copii lorŭ: sĕ dea copiilorŭ lorŭ o astfelŭ de crescere, care sĕ înlesnéscă şcólei ajungerea scopurilorŭ ei înalte.

Ce felŭ de crescere are sĕ fie acésta, ne vomŭ strădui a arĕta cu altă ocasiă. (Va urma.)

In contra anghinei (difteritei).

In „Biserica şi Şcóla" scrie părintele parochŭ şi asesorŭ consistorialŭ Iosifŭ Grădinariu următórele:

Ca părinte de familiă mĭ-a fostŭ datŭ şi mie sĕ îndurŭ acéstă lovitură a sorţii. O fetiţă a mea de 7 anĭ a căḑutŭ jertfă acestui înfricoşatŭ morbŭ (difterită, anghină.) Am recursŭ la ajutorulŭ medicilorŭ, dér tóte înzadarŭ, căcĭ fetiţa a trebuitŭ sĕ móră. In anulŭ trecutŭ, totŭ în acestŭ morbŭ, mi-a căḑutŭ altă fetiţă de doi anĭ, şi perdusemŭ tótă speranţa, pentrucă fetiţa abia mai putea respira, când îmĭ venì în minte sĕ probezŭ unŭ leacŭ deja usitatŭ la bĕtrânii noştri.

Este cunoscutŭ, că vitele, când pătimescŭ de durere de gură, le frecămu gura cu *Jale*, şi apoi se vindecă. (Jalea este o plantă, care se află în grădinile ţĕranilorŭ.) Am pusŭ déră sĕ férbă o jumĕtate de litră de vinŭ albŭ, şi când vinulŭ a fostŭ în ferbere, am aruncatŭ în ólă o mână de Jale, cam a patra parte din cantitatea vinului, şi o bucată de alaunŭ (pétră acră) câtŭ o alună. Cu vinulŭ astfelŭ preparatŭ, după-ce în câtva s'a rĕcitŭ, şĭ-a clătitŭ fetiţa gura şi grumaḑulŭ, şi mulţămită lui Dumneḑeu, că şi astăḑĭ trăiesce.

Dér vinŭ la unŭ casŭ mai recentŭ. In sĕptămâna trecută unŭ copilŭ alŭ unui parochianŭ de ai mei, trecutŭ de 4 anĭ, a muritŭ de difteritis. De locŭ séra după înmormântare i-a picatŭ la patŭ şi alŭ doilea copilŭ de 3 anĭ. A doua nópte la 1 óră după mieḑulŭ nopţii vine omulŭ nĕcăjitŭ la mine şi strigă la feréstră: Părinte, dă'mĭ ceva lécŭ, că'mĭ móre şi celalaltŭ copilŭ de grumaḑŭ, nu mai póte rĕsufla, se înăduşesce, diminéţa n'o mai ajunge cu viéţă". Eu i-am spusŭ, ce are de făcutŭ. Omulŭ s'a dusŭ şi a făcutŭ, precum i-am spusŭ, şi astăḑĭ copilulŭ e deplinŭ restauratŭ şi sănĕtosŭ.

Atragŭ déră atenţiune părinţilorŭ şi desclinitŭ a d-lorŭ medicĭ, ca ómenĭ de specialitate, asupra puterii vindecătóre a acestei plante.

ECONOMIĂ.

Stârpirea buruienelorŭ.

Plugarii leneşĭ şi destrămaţĭ lasă pămênturile sĕ se părăginéscă şi sĕ se umple atâtŭ de tare cu buruiene, încâtŭ acestea copleşescŭ cu totulŭ plantele sĕmĕnate. Pe astfelŭ de locurĭ firele de bucate suntŭ rarĭ, şi ţi-se pare, că nu bucatele, ci buruienele suntŭ sĕmĕnate. Din fericire împrejurarea amintită aicĭ o putemŭ observa, ce e dreptŭ, numai arareorĭ, dér cu tóte acestea nu putemŭ ḑice că plugarii noştri arŭ curăţĭ pămênturile de buruiene, aşa după cum ar trebuì s'o facă şi după cum ar putea-o face. Pricina este, că ei lucră pămênturile fără multă socotélă aşa precum au învĕţatŭ dela moşĭ şi strămoşĭ, şi nu îşĭ batŭ capulŭ, cum şi în ce modŭ arŭ pute stârpì mai bine buruienele. Ba de multe-orĭ ii vedemŭ, că lucră pămênturile atâtŭ de stângaciu şi de-a îndĕratele încâtŭ ţi-se pare, că din adinsŭ voiescŭ sĕ păstreze buruienele.

Nu tóte buruienele suntŭ de-opotrivă de stricăciόse pentru bucate. Pe locurile golaşe dintre bucate crescŭ o mulţime de plante micuţe (ierburĭ micĭ), care dau păşiune bună pentru oi şi din pricina acésta de cele mai multe orĭ aducŭ mai multŭ folosŭ decâtŭ pagubă. Dér dămŭ şi de o mulţime de buruiene, care pentru sĕmĕnăturĭ suntŭ forte stricăciόse, şi din pricina acésta trebue sĕ ne dămŭ tótă silinţa ca sĕ-le stîrpimŭ.

Dintre buruiene mai stricăciόse suntŭ acelea, care se facŭ marĭ şi înalte şi au multe frunḑe; ele împiedecă aerulŭ şi lumina de a pĕtrunde la plantele tinere si crude şi le copleşescŭ cu totulŭ. Astfelŭ de buruiene suntŭ: ridichóra sĕlbatică séu bărbuşóra, muştarulŭ de câmpŭ, horicica séu troscăţelulŭ cu frunḑele ca măcrişulŭ, ovĕsica séu oschiga, érba cânéscă ş. a.

Suntŭ apoi multe buruiene, a cărora sĕmênţă numai cu greu o putemŭ alege din sĕmênţa de bucate precum: neghina, ovesica (oschiga), odosulŭ, asprişóra şi altele, care pe lângă acestea ne împiedecă şi la secerişulŭ bucatelorŭ precum scăieţii, măzĕrichea sĕlbatica şi rochiţa dómnei, etc.

Buruienele se îmulţescŭ şi se rĕspândescŭ mai cu sémă prin sĕminţe, ér unele prin rădĕcinĭ; ele îşĭ întindŭ rădĕcinile în tóte părţile prin pămêntŭ şi din acestea rĕsarŭ o mulţime de plante nouĕ.

Am fostŭ amintitŭ în unulŭ din numerii de mai nainte (veḑĭ Nr. 6), că cele mai multe dintre buruienele care crescŭ pe locurile nóstre de arătură, nu suntŭ plante pământene de ale nóstre şi ele într'adevĕrŭ nicĭ nu crescŭ pe la noi sĕlbatice, ci au fostŭ aduse de strămoşii noştri dimpreună cu sămênţa de bucate. Décă strămoşii noştri arŭ fi fostŭ atuncĭ cu mai multă băgare de sémă, noi astăḑĭ nu amŭ avé sĕ ne nĕcăjimŭ şi sĕ ne trudimŭ cu stîrpirea buruienelorŭ!

Décă vremŭ însĕ sĕ ne mai micşorămŭ truda şi nĕcazulŭ şi sĕ stêrpimŭ buruienele, înainte de tóte trebue sĕ fimŭ cu luare aminte, ca sĕ nu le sĕmĕnămŭ din nou. Sĕminţele de buruiene potŭ fi sĕmĕnate în douĕ felurĭ şi anume: dimpreună cu sĕminţa de bucate séu dimpreună cu gunoiulŭ. Décă cineva este atâtŭ de nepăsătorŭ şi de leneşŭ, şi sĕmênă sĕminţă de bucate amestecată cu sĕmênţă de buruiene, sĕ nu se mire décă mai târḑiu nu mai póte fi stăpânŭ preste buruiene.

Décă vremŭ sĕ ne încredinţămŭ de este sĕmênţa de bucate curată séu nu, nu este de ajunsŭ sĕ luămŭ numai o mână plină de sĕmênţă şi sĕ-o privimŭ, ci trebue s'o tindemŭ, s'o împrăştiămŭ pe o cólă de hârtiă albă, şi s'o alegemŭ, ca şi fasolea, mazărea şi lintea, când vremŭ s'o fierbemŭ. Cine purcede astfelŭ se va încredinţa, că sĕmênţa de bucate nu este tocmai aşa de curată precum i-se părea la începutŭ, ci se află în ea încă destule, ba póte pré multe sĕminţe de buruiene.

Ca sĕ ne câştigămŭ sĕmênţă de bucate pe deplinŭ curată, înainte de tóte este de lipsă sĕ alegemŭ şi sĕ destinămŭ de sĕmênţă, încă pe locŭ la secerişŭ, bucatele séu ródele cele mai curate şi mai frumóse. Acestea le aşeḑămŭ deosebitŭ de celelalte bucate şi snopii ii îmblătimŭ lovindŭ cu îmblăciu numai vêrfurile lorŭ, adecă numai spicele. Multe din buruiene suntŭ mai scurte decâtŭ bucatele şi purceḑêndŭ în modulŭ amintitŭ mai susŭ, buruienele nu le îmblătimŭ, şi astfelŭ căpătămŭ încă la îmblătitŭ nisce grăunţe, care suntŭ destulŭ de curate.

Grăunţele acestea le curăţimŭ în totŭ casulŭ de douĕ orĭ, şi anume odată pentru-ca sĕ depărtămŭ din ele pléva, ér a doua-óră pentru-ca sĕ depărtămŭ tóte sĕmênţele de buruiene şi bónele mai uşóre şi secĭ. Curăţitu ilŭ facemŭ mai bine cu morişca de vênturatŭ séu vênturătórea. La curăţitulŭ de alŭ doilea delăturămŭ scuturătórele şi vênturătórea o îngustămŭ, pentru-ca sĕ vină grăunţele mai puţine, ér morişca o învêrtimŭ forte repede. Cu câtŭ ajungŭ mai multe grăunţe sub morişcă, cu atâtŭ este mai bine pentru-că atuncĭ esŭ din morişcă numai bónele cele mai grele şi mai frumóse, care suntŭ cele mai bune şi mai potrivite pentru sĕmênatŭ.

Décă pe lângă tóte acestea nu suntemŭ în stare nicĭ chiar prin cernutŭ sĕ delăturămŭ tóte sĕmênţele de buruiene şi cu deosebire sĕmênţele mai marĭ şi mai grele, precum suntŭ sĕmênţele de ovĕsică şi de neghină, atuncĭ plugarii cu stare facŭ mai bine, décă îşĭ cumpĕră sĕmênţă de bucate curată şi neamestecată cu sĕmênţe de buruiene, ér economii mai micĭ îşĭ potŭ ajuta şi îşĭ potŭ câştiga sĕmênţă curată în altŭ modŭ. Aşéḑă snopii de bucate cu spicele dreptŭ în susŭ în aria şurii şi punŭ copii ca sĕ smulgă din snopĭ firele mai lungĭ şi cu spice mai marĭ, ér în ḑilele când nu suntŭ ocupaţĭ cu lucrulŭ câmpului le potŭ da ajutorŭ şi cei marĭ. Spicele alese astfelŭ le îmblătescŭ apoiu cu îmblăciu. Se înţelege de sine că aria şurei trebue curăţită bine. Grăunţele le vênturămŭ şi le curăţimŭ apoi de douĕ-orĭ, ca sĕ nu mai rĕmâie între ele nicĭ unŭ grăunte de buruiană. In modulŭ acesta ne putemŭ câştiga sĕmênţă curată şi putemŭ întrebuinţa la sĕmênatŭ numai grăunţele cele mai grele şi frumóse, care împrejurare este de forte mare folosŭ pentru secerişulŭ următorŭ.

Maşina de treieratŭ treieră şi scutură din paie tóte grăunţele cópte de buruiene, de aceea ajungŭ din paie în gunoiu mai puţine grăunţe de buruiene, decâtŭ atuncĭ, când îmblătimŭ cu îmblăciu. Ca sĕ curăţimŭ paiele câtŭ se póte de bine de sĕminţele de buruiene, şi atuncĭ, când îmblătimŭ cu îmblăciii este de lipsă, ca bucatele buruenóse sĕ le îmblătimŭ bine nu numai la capĕtulŭ cu spicele şi pe la mijlocŭ ci chiar şi la capĕtulŭ celalaltŭ, şi paele sĕ le scuturămŭ bine. Se înţelege de sine, că rĕmăşiţele şi curăţiturile din şură, între care se află totdéuna şi grăunţe de buruiene, sĕ nu-le aruncămŭ nicĭ-odată pe grămadă de gunoiu, ci sĕ le aruncămŭ pe grămada de compostŭ (gunoiu mĕruntŭ bine putreḑitŭ), care ilŭ întrebuinţămŭ mai târḑiu, ca sĕ gunoimŭ cu elŭ liveḑile.

Greşéla cea mai mare, care o facŭ ţĕranii noştri cu privire la stârpirea buruienelorŭ este aceea, că nu smulgŭ şi şi nu nimicescŭ buruienele singuratice, ce se ivescŭ icĭ colea pe locurile cu sĕmênăturĭ. Adese-orĭ ii auḑimŭ ḑicêndŭ, că pentru o buruiană nu o sĕ péră şi sĕ sĕrăcéscă lumea. Nepăsarea acésta însemnéḑă a nu stinge şi a nu înăduşì foculŭ, când este în naştere, ci numai după-ce a cuprinsŭ casa întrégă şi nu se mai póte scăpa nimica din ghiarĕle lui. O singură buruiană care cresce nejenată de nimenĭ, şi a căreia sĕmênţă se cóce şi cade pe locurile de arătură, în vreo câţĭ-va anĭ póte umple câmpulŭ întregŭ cu buruiene. Décă stîrpimŭ buruienele, când sĕ ivescŭ singuratice pe locurile cu bucate, o putemŭ face fără multă trudă şi lucru, smulgêndu-le numai cu mâna. La lucrarea acésta putemŭ întrebuinţa copii, carĭ şi aşa petrecŭ timpulŭ de cele mai multe orĭ în nelucrare, séu în locŭ de a petrece ḑilele de sĕrbătorĭ în birturĭ şi a ne ruina sănĕtatea şi agonisĕla, putemŭ eşì la câmpŭ afară printre bucate, la aerŭ curatŭ, şi cu prilegiulŭ acesta putemŭ curăţì sĕmânăturile de buruiene. Altă greşélă mare, pe care o facŭ ţĕranii noştri este, că la seceratŭ lasă scăeţii neatinşĭ, sĕmênţa lorŭ se cóce, şi fiindŭ forte uşóră, vêntulŭ o împrăştie preste hotarulŭ întregŭ.

Când secerămŭ bucatele cu secerea miriştea rĕmâne de obiceiu înaltă, şi printre ea rĕmânŭ o mulţime de buruiene micĭ neatinse de secere; décă pe hotarŭ nu pascŭ oi, buruienele crescŭ şi se cocŭ pănă tómna, sĕmênţa lorŭ cade pe locŭ, şi buruienele se înmulţescŭ. De aceea pentru a stîrpi buruienele, este mai bine ca sĕ cosîmŭ bucatele, decâtŭ sĕ le secerămŭ cu secerea; miriştea în amêndouĕ casurile trebue s'o tăiemŭ câtŭ se póte de aprópe de pământŭ.

Urmândŭ regulele amintite mai susŭ, putemŭ stêrpi, ce e dreptŭ, buruienele de pe locurile de arătură, dér décă voimŭ sĕ ne păstrămŭ locurile curate, acésta nu este încă de ajunsŭ; se mai recere, ca sĕ lucrămŭ pămênturile în-

țelepțesce și cu luare aminte cu plugulŭ, cu estirpatorulŭ, cu grapa cu feră late, cu grapa de rĕndŭ și cu tăvălugulŭ.

Buruienele, care se prăsescŭ din sĕmênțe, le putemŭ stîrpi mai ușorŭ, decâtŭ pe acelea care se prăsescŭ prin rădĕcinĭ. Semințele încolțite le putemŭ face pentru totŭdeuna nestricăcióse. decă prin o lucrare potrivită a pământului nimicimŭ plantele înainte de a li-se cóce sĕmênța. De aci putemŭ scóte următórea regulă, care avemŭ s'o urmărimŭ la stêrpirea buruienelor:

Decă vrei sĕ-țĭ curețĭ pământurile de buruienele ce se nascŭ din sĕmânțe, îngrijesce, ca sĕmența lorŭ din pămentŭ sĕ încolțescă, sĕ rĕsară și sĕ umple pămentulŭ cu verdeță într'unŭ timpŭ, când poțĭ nimici buruienele înainte de a face sĕmență. Acela, care ia semă totdeuna la regula acésta și îșĭ întocmesce lucrările sale după ea, fie încredințatŭ, că îșĭ va pute păstra locurile totdeuna curate de buruiene.

Mai multe buruene cópte aflămŭ de obiceiu între cereale; sĕmênța lorŭ se scutură și cade pe pămêntŭ încă înainte de secerișŭ seu pe timpulŭ secerișului și fiindŭ vreme uscată, rĕmâne neschimbată la suprafața pământului. Arându-se apoi pămêntulŭ adêncŭ, sĕmênțele buruienilorŭ ajungŭ dimpreună cu miriștea la o adêncime atâtŭ de mare și se acoperŭ cu atâta pămêntŭ încâtŭ nu potŭ încolți. In primăvera următóre pămêntulŭ se ară din nou și totŭ la aceeașĭ adêncime și sĕmânțele de buruiene ajung érășĭ la suprafață. Acum se semênă în locurile acestea ovĕsŭ, grâu seu sĕcară de primăveră și pămêntulŭ se grăpeză. Decă după acésta semĕnĕturile suntŭ copleșite de ridichióre sĕlbatice, de muștarŭ de câmpŭ și de odosŭ, plugarulŭ se întrebă uimitŭ: „De unde pĕcatele vine atâta amarŭ de buruenă?“

Der en stăi puțintelŭ prietine și te cugetă, tu însu-țĭ porțĭ vina, că au rĕsăritŭ atâtea buruiene, ai făcutŭ tóte cele de lipsă, ca buruienele sĕ potă rĕsări și sĕ-țĭ copleșescă bucatele. Indată după secerișulŭ plantelorŭ iernatice ai acoperitu sĕmênțele buruienelorŭ cu atâta pămêntŭ, încâtŭ acestea n'au pututŭ încolți și rĕsări până tómna și prin acésta te-ai îngrijitŭ, ca nu cumva pasĕrile cerului sĕ prăpădescă vre-unu grăunte de sĕmênță, seu ca sĕ peră vre-unŭ grăunte din pricina timpului vitregŭ. In primăvera următóre ai scosŭ sĕmênțele érășĭ la suprafață și pămêntulŭ l'ai lucratŭ tocmai așa, precum cerŭ buruienele. Acum pentru-ce sĕ nu crescă buruienele totŭ atâtŭ de bine ca și ovĕsulŭ, orzulŭ, grâulŭ seu sĕcara ta? Mai bine nu te puteai îngriji de buruiene, decum te-ai îngrijitŭ! „Vĕdŭ și eu acum că am greșitŭ și am făcutŭ rĕu, der cum sĕ facŭ mai bine?“ Lucrulŭ este ușorŭ: *După-ce am seceratŭ sĕmĕnăturile de iernă, arămu miriștea numai puținŭ afundŭ așa ca sĕmênțele de buruiene, care au căḑutŭ pe locŭ, sĕ potă rĕsări în curendŭ, er tómna târḑiu arămŭ adencŭ.* Acela, care lucră pămênturile astfelŭ, fie încredințatŭ, că nu se va mai plânge asupra buruienilorŭ.

Decă avemŭ pămênturĭ năsipóse seu alte soiurĭ de pămênturĭ puhave, în care grapa prinde destulŭ de bine, e de ajunsŭ, ca pămênturile sĕ-le grăpămŭ cum se cade și decă pămêntulŭ este destulŭ de umedŭ, mai multŭ nicĭ nu este de lipsă ca sĕ facem, ér decă pămêntul este uscatŭ, trebue sĕ-lŭ și tăvălăgimŭ. Fiindŭ pămêntulŭ pentru grapă prea îndesatŭ seu prea tare, îlŭ putemŭ lucra cu grapa cu feră late seu cu estirpatorulŭ, ér decă nicĭ cu acestea nu-lŭ putemŭ lucra atuncĭ nu ne rĕmâne alta decâtŭ sĕ-lŭ arămŭ dér numai puținŭ afundŭ; după aceea îlŭ grăpămŭ și fiindŭ vremea secetósă îlŭ și tăvălăgimŭ; tómna târḑiu în totŭ casulŭ trebue sĕ-lŭ arămu apoi adêncŭ.

Rentabilitatea oviculturei în esploatațiunea mare.

II.

O a treia rassă este óia stogoșă seu stogomană. Ea nu este o rassă aparte și constantă și nicĭ nu formeză turme întregĭ de ceva importanță, ci se numescŭ stogoșe seu stogomane numai bastarzii dintre óia țurcană și berbecii țigăi, și se găsescŭ numai câteva individe isolate în turmele de țigăi orĭ de țurcane, carĭ îșĭ datorescŭ originea lorŭ întâmplărei și negligenței ciobanilorŭ, ér în procsima generațiune se transformă cu totulŭ în oi țurcane orĭ țigăi. Stogoșele au o lână mai lungă și mai grósă decâtŭ cele țigăi, dér mai scurtă și mai móle decâtŭ a celorŭ țurcane. In turmele ordinare de țigăi seu țurcane, arareorĭ se găsescŭ 5—6 stogomane, ci numai câte 2—3 capete. In privința colórei ele se îndreptă totdéuna după progenitorii lorŭ, și în generațiile următóre devinŭ țigăi seu țurcane curate.

Alte tipurĭ și varietățĭ suntŭ, fără însĕ a forma rasse deosebite: Polspangca au fostŭ numite numai oile mocanilorŭ, carĭ au fostŭ împărechiate într'unŭ anŭ seu doi cu berbecii merinoșĭ din Basarabia, ér acum de când s'au întorsŭ în Dobrogea, ne mai avêndŭ berbecĭ merinoșĭ, au devenitŭ érășĭ țigăi curate. Tonca, unŭ altŭ cuvêntŭ și nume rusescŭ, însemneză nisce oi țigăi cu lâna mai bine îngrijită și mai fină d'alungulŭ Basarabiei.

Fumurie seu pe bulg. Cerno Cervena se numesce tipulŭ roșcatŭ, ce se află cu deosebire în Dobrogea ca localŭ.

Oi sĕlbatice, despre carĭ amintesce Cantemir în descrierea Moldovei, nu se găsescŭ în țeră, și cu greu sĕ fi existatŭ vre-odată, căcĭ descrierea ei nu se potrivesce cu nicĭ unŭ felŭ de óie sĕlbatică seu domestică până adĭ cunoscută, pe lângă aceea până acum nu 'i s'a pututŭ da nicĭ de urmă și nicĭ de scheletŭ, fie elŭ întregŭ, fie elŭ numai óse singuratice, din care amŭ pute deduce existența ei. Din contră, buza proeminentă și atârnată în josŭ s'ar potrivi multŭ mai ușorŭ pentru specia Alces decâtŭ pentru specia ovis. Probabilŭ că nicĭ elŭ nu a vĕḑut'o cu ochii, ci a descris'o după poveștile și basmele audite dela vênătorii țeranĭ, astfelŭ a pututŭ descrie unŭ animalŭ ce nu există cu gâtulŭ otovŭ și fără articulațiune. Regimulŭ oilorŭ nóstre este unulŭ din cele mai estensive, încâtŭ dóră numai Australienii ne vorŭ întrece în neîngrijirea și negligerea lorŭ. Ținerea lorŭ e de totŭ primitivă, îngrijirea defectuósă. Cea mai mare parte din ele anulŭ întregŭ nu vinŭ sub acoperișŭ, ci vera și ierna rĕmânŭ la pășune sub cerulŭ liberŭ, și trebue sĕ 'șĭ caute și scóță hrana ele singure de sub zăpada, pe care o dau în lăturĭ cu piciórele. Unŭ micŭ gardŭ de stuh seu de cocenĭ de porumbŭ, ce-li se așeḑă în partea de unde vine vêntulŭ, este totŭ adăpostulŭ ce li-se dă. Numai când zăpada este de totŭ mare seu când suntŭ viscole grele, suflă cumplitulŭ Crivĕțŭ, li se dă puțină hrană uscată constândŭ din fênŭ, paie și ceva grăunțe. In colo suntŭ totdéuna pe drumu și în călĕtoriă: primăvera din Delta și dela bălțile Dunărei spre Băraganŭ, Dobrogea și munțĭ, ér d'aci după S-ta Mărie în josŭ la șesŭ în pășiunile din miriștĭ și porumbiștĭ și d'aci érășĭ la baltă și ostróve. De altcum acestŭ pelerinagiu vecînicŭ le folosesce, căcĭ le desvóltă musculatura, le întăresce și face mai puținŭ sensibile contra accidentelorŭ climaterice pe timpulŭ de iernă, seu când dă peste ele zăpadă la munte fiindŭ încă și de curêndŭ tunse, ceea ce le prinde forte bine. Inse cu tótă răbdurea și tenacitatea lorŭ fața de atarĭ schimbărĭ de climă, unŭ adăpostŭ și hrană suficientă și uscată pe timpulŭ de iernă și ferirea de vênturĭ și viscole recĭ pe timpulŭ fĕtatului ar fi de cea mai mare valóre și celŭ mai mare beneficiu posibilŭ ce li-ar pute face cineva. Tóte efectele și resultatele dobândite în lână etc. prin încrucișare censciențiósă de anĭ întregĭ și prin o pășiune abundentă și substanțiósă de munte, suntŭ perdute pentru anulŭ întregŭ seu pentru totdéuna în decursŭ de câteva ḑile, precum vomŭ ave ocasiunea sĕ vedemŭ îndată.

Folósele oiei în strĕinătate suntŭ principale numai două: lâna seu carnea, de aci streinii îșĭ și împartŭ oile lor în oi de lână și oi de carne. după folosulŭ principalŭ ce'lŭ dau ele. Noi din contră luămŭ dela óie deodată mai multe folóse, ca mielŭ, lapte, lână, carne, dimpreună cu seulŭ și pielea. Se póte însĕ ca sĕ împreunĭ mai multe folóse și calitățĭ într'unŭ animalŭ, însĕ nicĭ-odată nu vei obține în acelŭ animalŭ resultate considerabile, și căutândŭ a le desvolta deodată pe tóte, mai curêndŭ seu mai târḑiu o sĕ le perḑĭ și pe acelea, carĭ le-ai avutŭ. Étă ce ḑice în privința acesta H. de Nathusius, unulŭ dintre fundatorii sciinței zootechnice: Din punctŭ de vedere economicŭ se póte sĕ fiă bine, ca sĕ întrunescĭ și combinĭ mai multe însușirĭ într'unŭ animalŭ, dér resultatulŭ este totdéuna limitatŭ prin condițiunile fisiologice ale însușirilorŭ, atâtŭ în calitate, câtŭ și în cantitate; între anumite împrejurărĭ din punctŭ de vedere economicŭ póte fi bine, ca sĕ ții oi, dela carĭ lâna și carnea dimpreună sĕ 'țĭ dea o rentă suficientă, pe când venitulŭ din lână seu din carne singurŭ sĕ nu fie mare; dér a tinde deodată la renta cea mai mare posibilă din lână și din carne, aceea duce la o problemă ce nu póte fi deslegată. Vomŭ lua decĭ și noi folósele cele principale: lâna, laptele și carnea.

Lâna dela țigaie se asĕmĕnă cu a merinosului și în deosebĭ cu așa numita *lână de piepteni* Kammwolen, de care în lungime și fineță nu diferă multŭ. Ea se compune numai dintr'o specie de fire fără de măduvă, este prin urmare și ea lână curată. Dér mai 'nainte de a vorbi despre lână și calitățile ei, sĕ vorbimŭ despre anatomia și histologia ei. Lâna, ca și pĕrulŭ, este unu productŭ alŭ pielei întocmai ca și unghiile, cornele etc. La pĕrŭ deosebimŭ firulŭ seu fusulŭ pĕrului, partea care ese desupra pelei, și rădĕcina seu basa lui, care e aședată într'o cufundătură seu îndoitură a pelei. Rădĕcina se compune din papila, care e o formațiune în forma cepei și plină de vase capilare și e înconjurată de îndoituturile pelei, atâtŭ ale epidermiei, câtŭ și ale stratului mucos a lui Malpighi și a dermei. In vagina pĕrului, care se separă în vagina internă și esternă, se revarsă cele două glande sudipare, carĭ au o funcțiune fisiologică din cele mai importante. Prin ajutorulŭ vaselorŭ capilare din papilă, pĕrulŭ se nutresce și cresce în continu, pe când secretulŭ produsŭ de glandele sudipare i dă flexibilitatea și elasticitatea necesară spre a-lŭ feri de accidentele externe.

Funcționarea pielei și prin urmare și desvoltarea pĕrului stă într'unŭ raportŭ intimŭ cu funcționarea întregului organismŭ, așa că lâna trebuesce în continuu nutrită, și când animalulŭ nu găsesce hrană în de ajunsŭ, atuncĭ lâna totŭ cresce însĕ pe basa materiilorŭ de reservă depuse în corpulŭ animalicŭ — pe basa seului, depuse în stratulŭ subcutaneu și în jurulŭ intestinelorŭ, ér când și aceste se epuiseză, atuncĭ treptatŭ ea se totŭ mai subțieză, până ce în fine se rupe cu totulŭ, ceea-ce în comerciu se numesce lână leșinată — hungerfeine Wolle și absätzige Wolle. Firele de lână la țigae esŭ totŭ în fascicole din piele și prin perĭ legăturĭ și sucŭ, se împreună în șuvițe, lațe și lână. Lâna întregă deși suculŭ la umblarea continuă prin ploiă și zăpadă totŭ anulŭ se duce mare parte, totușĭ e bine încheiată. Inălțimea lânei e de 4—5 cm. ér lungimea firelorŭ întinse de 7—8 cm.

In grosime și moliciune nu e inferióră lânei de peptenĭ merinóse, celŭ multŭ ai crede, că din causa neîngrijirei ei, e lână colonială.

Increțirea ei încă e suficientă și la unele individe se distinge prin o mare regularitate. Tandrețа și suplețа ei, fiind că suculŭ nu e în cantitate prea mare și pe lângă aceea ușorŭ solubilŭ, e satisfăcĕtóre. In tărie, nervŭ și elasticitate e egală cu lâna merinóse de peptenĭ. Forța ei de rĕsucire este escelentă. Sub microscopŭ însĕ odată putemŭ distinge de lâna merinósă prin aceea, că solzii epidermei nu suntŭ de o formă și mărime egală și nu se vîră unulŭ într'altulu ca gurile de pâlnii seu trichterŭ cum e la lâna merinósă, ci celulele suntŭ de formă variabilă, și câte 2—3 celule formeză substanța corticală din jurulŭ firului, ér transiția lorŭ e mai puținŭ pronunțată decâtŭ la aceea. In privința grosimei érășĭ nu diferă de lânile merinóse mijlocii, încâtŭ se póte prea bine întrebuința cu lâna de peptenĭ. Mĕsurarea sub microscopŭ a 16 probe diferite de lână țigaie mĭ-a datŭ o grosime medie de 30 micra, ca grosime minimă 18 micra, și grosime maximă 44 micra precum vĕ rogu sĕ bine-voițĭ a vedé de pe alăturata listă din studiulŭ meu asupra rassei țigaie pag. 21 unde vețĭ găsi cam totŭ aceeașĭ grosime și la lâna de rassa englesă Southdown și lâna Rambouillet de peptenĭ din provincia Sacsonia Nr. 21 și 22.

De învăpsitŭ se învăpsesce lesne și ea, și conservă orĭ și care colóre minunatŭ precum ne arată acésta straiele și țesĕturile colorate ale țĕrancelorŭ nóstre și care resistă mai bine decâtŭ tóte atâtŭ la sóre câtŭ și la ploiă. Pe lângă aceea în tipulŭ fumuriu avemŭ o lână învăpsită de însașĭ natura, fără spese și muncă, care o face sĕ fie unică în felulŭ ei. Suculŭ de sudóre e frumosŭ de colóre galbenă, ușorŭ de disolvatŭ, se topesce în deajunsŭ în apă rece, care ne pune în posibilitate, întrebuințândŭ numai o apă móle, și fără nicĭ unŭ felŭ de spese sĕ oferimŭ negustorilorŭ o marfă curată și substanțiósă cu 90— 95%, substanță de lână curată. Precum se póte constata din aceste spălărĭ ale mele de pe pagina 24, lâna nóstră se spală în apă rece naturală așa de bine, încâtŭ la spălarea artificială de fabrică și estragere cu eter dă o scădere numai de 4—5%, pe când lâna rasselorŭ strĕine merinóse cu deosebire Negretti conține 80% sucŭ și numai 20% lână curată, și suculŭ lorŭ fiindŭ negru și de o natură reșinósă se spală forte anevoie și recere multe spese. Lânurile nóstre spălate în țeră și nu pré îngrijite dĕdură unŭ scăḑĕmêntŭ numai de 13—15%. (Va urma.)

Din traista cu minciunile.

Țiganulŭ la cósă.

„Scii cosi, mĕi Țigane?“ întrebă odată unŭ Românŭ pe unŭ Țiganŭ.

— Da cum sĕ nu, bade Tódere, că dóră cu cósa'n spate-am crescutŭ! rĕspunse Faraonulŭ.

„Ei bine, decă scii, vino mâne la mine la cósă, c'o sĕ-țĭ plătescŭ omenesce!“.

— O sĕ viu, bade Tódere!

Țiganulŭ se ținù de vorbă, și a doua ḑi des-de-diminéță si intră în curte la badea Tóderŭ cu cósa pe umĕrŭ.

Îmbucat-ai ceva înainte de a veni încóce, prietine?“ îlŭ întrebă Românulŭ, după ce adună tóte cele trebuincióse pentru câmpŭ.

Țiganulŭ necum sĕ'mbuce înainte de plecare ceva, dér nicĭ de cu seră nu cinase nimicu, cu gândŭ că o sĕ trăiască destulŭ de bine a doua ḑi la badea Tóderŭ. Cu tóte acestea, fiindu-i rușine sĕ spună că este flămândŭ așa de diminéță și credêndŭ, că o pute răbda până la amedĭ, rĕspunse așa cam cu gura jumĕtate:

— Apoi de, bade Tódere, totŭ am mai îmbucatŭ câte ceva. Nu'mĭ e mie tocmai așa de fóme!

Badea Tóderŭ, cu gândulŭ la lucru cum era, nu-lu mai întrebă pe Țiganŭ încă odată, ci atêrnândŭ fedeleșulŭ cu apă de toporîștea cósei și punêndu cósa pe'umĕrŭ, porni cu pașĭ repedĭ spre câmpŭ cu lucrătorulŭ după elŭ.

Cum ajunseră la holdă, se și apucară de cósă.

Românulŭ, care mâncase bine înainte de a veni Țiganulŭ la elŭ, trăgea cósa scii colea cu tótă nădejdea, bietulŭ Haraminŭ însĕ trăgea și nu pré, ca omulŭ care nu se pré simte cu vlagă la inimă. Mai da elŭ cu cósa, câtŭ da; se mai opria din când în când și se uita spre satŭ sĕ vadă, nu cum-va vine cine-va cu merinde; mai înghiția câte-o gură de apă din fedeleșŭ, cu gândŭ sĕ'șĭ înșele stomachulŭ, dér giaba, căcĭ fómea crescea din ce în ce, și mațele îi chiorăiau, de-țĭ era mai mare mila de dênsulŭ.

Așa cu chiu cu vai o duse cosaciulŭ nostru până către amedĭ. Când colo la amedĭ, ce-i trăsnesce prin minte hoțului de Românŭ?..... „Mĕi Pralo, vĕdŭ eu că ție nu ți-e fóme, căcĭ altfelŭ n'ai totŭ da rótă fedeleșului cu apă. Scii ce am gânditŭ eu?..... Am ceva de lucru acasă și te-aș lăsa pe tine sĕ isprăvescĭ, ce mai e de cositŭ, căcĭ și așa nu e cine scie câtŭ. Acum de amedĭ n'am pe cine'țĭ trimete de mâncare, dér de seră de vei isprăvi holda până'n capĕtŭ, sĕ scii c'o sĕ'țĭ dau o cină, cum n'ai mai vĕḑutŭ de când eștĭ!“

„*Devla, devla*, da rĕu te mai saturĭ și cu cósa!“ gândì bietulŭ Țiganŭ în gândulŭ sĕu; cu tóte acestea însĕ, fiindu-i rușine sĕ spună, că n'a mâncatŭ nimicŭ de a doua ḑi dela prânḑŭ, se învoi cu vorbele Românului [și făgăduì, că până séra va isprăvi holda de bună sémă“.

Și horșo, horșo, și mai iute și mai încetŭ, și mai pe zorite și mai pe odihnite, destulŭ că cosaciulŭ nostru făcŭ

ce făcŭ, și colea pe'nsĕrate, când începŭ prepelițele și cârsteii a cânta de culcare, holda era tunsă și rasă.

„Hei, acum de muncitŭ am fi muncitŭ; sĕ mai vedemŭ și de hărănitŭ!" dise Prala, oftândŭ odată din greu, și luându-șĭ cósa și fedeleșulŭ Românului pornì către satŭ. Și pâș, pâș, pâș, pâș colea pe'noptate cum se cade, când îșĭ slobodŭ ómenii cânii din lanțŭ, ajunse flămândŭ ca vai de capulŭ lui la casa lui badea Tóderŭ.

„Bunŭ găsitŭ! Bade Tódere!", grăi bietul Țiganŭ, lăsându-șĭ pe prispă lucrurile din spate.

„Bunŭ sositŭ, prietine! Dér mai poțĭ, mai poțĭ?..... Ian poftește'n lăuntru sĕ mai vedĭ și de-ale gurei, că dór'o fi vremea!"

„Vremea, dĕu!" rĕspunse Țiganulŭ scărpinându-se după urechiă. „Numai vedĭ de'mĭ fă, ce mi-i face, bade Tódere, și dă'mĭ ceva de-ale gurii, că de-abea te mai zărescŭ de flămândŭ ce sunt".

„Acum o sĕ ne punemŭ și la masă numai sĕ se încăldéscă nițelŭ bucatele, că nevasta le trăsese mai adiniórea dela focŭ. Dér, decă eștĭ așa de flămêndŭ, écă prietine prunele celea și mămăliga, care a rĕmasŭ dela amedĭ. Mai îmbucă din ele, până se vorŭ încăldi celelalte bucate".

Ce era sĕ facă bietulŭ Țiganŭ?....... Se așédă cu tótă nădejdea pe prunele numai de jumĕtate cópte și pe mămăliga dela amedŭ, și dăi, dăi, până le hăpăi pe tóte. Cina totŭ nu era încă gata.

„Scii ce, prietine?" începŭ érășĭ hoțulŭ de Românŭ. En vedĭ și de óla ceea de lapte acru și de cója asta de pâne mai uscată, că póte totŭ ți-i mai stêmpĕra fómea până ce vorŭ veni celelalte bucate?"

Țiganulŭ nu așteptă sĕ mai fiă îmbiatŭ incă odată, ci ghiolc, ghiolc, începŭ sĕ înghiță la lapte acru, de gândiai, că tórnă pe șipotŭ și nu în gură de omŭ. Și înghite, înghite, până-ce isprăvi întréga ulcică, care nu era mai mare ca așa de vre-o trei patru cofșóre. Acum puteai bate dobă pe burta lui. Țiganulŭ nostru sufla din greu, când étă ușa se deschise și lelea Maria intră în casă roșiă la obradŭ ca para focului și aducêndŭ într'o tavă unŭ purcelŭ friptŭ. Da ce purcelŭ!...... Rumenŭ și grăsuliu, de'țĭ venea sĕ'țĭ lingĭ buzele numai uitându-te la elŭ. Țiganulŭ se puse la masă cu badea Tóderŭ, îsĭ tăia o bucată sdravĕnă de purcelŭ, dér acum mănâncă, decă mai poțĭ! Abia gustă de două-trei orĭ, și pace bună. Sĕ-lŭ fi pușcatŭ și n'ar fi mai pututŭ băga în gură nicĭ o bucățică. Bietulŭ Haraminŭ începŭ sĕ fluere a pagubă și se uita cu nĕcazŭ la blidulŭ, în care fusese prunele, și la óla, din care se oblise cu lapte acru. Și numai étă că se deschide ușa a doua óră și unde nu intră éră lelea Maria cu unŭ blidoi câtŭ pe colo de plăcinte și cu o sticlóe de vinŭ. Da ce vinŭ!......

Acum Țiganulŭ nu se mai putu stăpâni, ci trebui sĕ 'șĭ dea la ivélă foculŭ dela inimă:

„Vai ce bucate bune!
Da nu le-ațĭ sciutu pune.
Intâiu plăcintatele,
Apoi purcelatele,
Ș'apoi sĕ fi zăruitŭ,
Cui ar fi mai trebuitŭ!"

MULTE ȘI DE TOATE.

Minte secuiască.

Unŭ Sĕcuiu venindŭ din pădure, flămândŭ cum era dumică jimblă într'unŭ blidŭ și turnă lapte fierbinte peste ea. Până sĕ se mai rĕcéscă laptele mai eșì p'afară sĕ vadă de vite. Când se întórse în casă nu mai găsi lapte în blidŭ. jimbla ilŭ înghițise totu. Sĕcuiulŭ credêndŭ că copii i-au mâncatŭ laptele începŭ a și'i bate strigândŭ pe unguresce. „En te uită, copii blăstĕmațĭ, că mi-au mâncatŭ laptele până am fostŭ u afară"! — Unŭ altŭ Sĕcuiu se rĕmășì odată, că va mânca 20 de cornurĭ (chifle). Elŭ mâncà cu mare greu nouĕ-spre-déce; când ajunse la alŭ două-decilea nu mai putŭ înghiți de locŭ și aruncându-lŭ din mână strigă: „Ha! de te mâncamŭ pe tine întâiu, nu perdeamŭ rămășagulŭ. — *Mârtin.*

Danțuri seriose.

Cei vechĭ aveau danțulŭ morțilorŭ. Vienesii danțéză spre a fi mai bine îngropațĭ. Acesta e unŭ progresŭ. Lucrulŭ stă așa: Cea mai mare parte a Vienesilorŭ facŭ parte dintr'o asociațiune, care pentru o primă (taxă) anuală fórte mică séu pentru o sumă rotundă dată odată pentru totdéuna. le garantéză o îngropăciune convenabilă. Se întêmplă însĕ uneorĭ că morții mergŭ mai iute ca de obiceiu séu că cei ce trăescŭ suntŭ cuprinșĭ inainte de grija unui comfortŭ mai mare: de aci vine obiceiulŭ de a mări fondulŭ societății prin conferențe și balurĭ date în favórea lui. La aceste balurĭ, carĭ suntŭ de regulă bine cercetate, se danțéză dér seriosŭ.

Pregtirile pentru espcsiția universală din Parisŭ.

Din Parisŭ se comunică următórele: Incă numai câteva sĕptĕmânĭ ne despartŭ de deschiderea esposiției universale. Francesii aștéptă cu atâta însuflețire acéstă di, încâtŭ începe sĕ înceteze și politisarea; foile francese s'au înțelesŭ ca pe timpulŭ esposiției sĕ se ocupe câtŭ sĕ póte mai puținŭ de luptele de pattidă Au mai hotărîtŭ, cc în timpŭ de o jumĕtate de anŭ doue părțĭ din colónele fie-cării foi sĕ fiă ocupate numai cu raporturĭ și scrierĭ despre esposiția. Póse că tăcetea acésta în ale politicei în intervalŭ acesta va face sĕ fiă uitatŭ și Boulanger. Festivitățile se vorŭ începe în Versailles cu aniversarea introducerii statului alŭ treilea (tiersetat). Se facŭ pregătirĭ ne mai pomenite pentru acéstă di. Parisulŭ întregŭ va fi iluminatŭ. Deja se lucréză la luminarea bulevardelorŭ cu lumină electrică. Pe tóte înălțimele și pe zidurile forturilorŭ vorŭ arde focurĭ de sĕrbătóre. Pe stradele dele Versailles, carĭ vorŭ fi scăldate în lumină se va plimba poporŭ înbrăcatŭ în costumulŭ ce se purta la 1789. Dela Versailles pă à la Vincennes, va se dică pe o lungime de 35 chilometri va fi o luminațiă grandiósă, ce nu s'a mai vĕdutŭ.

A doua sĕrbătóre va fi însașĭ deschiderea esposiției, acéstă grandiósă sĕrbătóre, la care în adevĕrŭ va fi de față lumea întrégă. Piața lui Marte, unde este esposiția nu are intrare deosebitŭ. Portalulŭ principalŭ forméză unŭ mare cercŭ alŭ turnului Eiffel c'unŭ diametru de 400 metri, fată cu care se află cupola colosală a palatului de industriă, care e mai înaltă decâtŭ aceea a bisericei sf. Petru din Roma. O cale lată légă de olaltă aceste uriașe clădirĭ. Pe acéstă cale va merge conductulŭ festivŭ între bubuitulŭ tunurilorŭ. Și vorŭ rĕspunde în acelŭ momentŭ tunurile pe tótă întinderea Franciei și încă și în colonii. Prin telegrafŭ se va face cunoscutŭ marele momentŭ dela Bordeaux până la Tonking. Fie-care corabiă francesă va arbora drapelulŭ republicei. Séra va fi mare serbare pe teritoriulŭ esposiției. Serbările aceste se vorŭ repeți mai în fiecare di. Arabii, Chinezii, Iaponezii, Epiptenii, Caffierii, carĭ se vorŭ afla la fața locului, vorŭ serba după obiceiulŭ lorŭ. Vorŭ fi mereu concerte ale musicilorŭ militare și ale reuniunilorŭ de cântărĭ. E proiectatŭ unŭ banchetŭ cu déce mii tacâmurĭ, adecă sĕ prândéscă deodată 10 mii de ómenĭ. Acestŭ banchetŭ va costa unŭ jumĕtate miliardŭ de francĭ.

Rectificare — In nr. 58 la rubrica „Educațiune" pe 3 rêndulŭ 3 și 4 de josŭ în susŭ este a se ceti: nu numai sĕ le „*privéscă*", ci sĕ le și apuce séu „*pipăiă*". — In nr. 52 totŭ la rubrica „Educațiune" este a se adauge la finea tractatului inaintea subscrierii: „*după mai multe isvóre*".

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

MARTIE are 31 dile. Mărțișorŭ.

1889 Dilele sĕptĕm.	Călendarul Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	19 M. Hrisand și Darie	31 Amos	5. 42	6. 18
Lunĭ	20 PP. ucișĭ în M. S. Sava	**1 Apr.** Teod.	5. 41	6. 19
Marțĭ	21 Cuv. P. Iacobŭ Ep.	2 Theodosia	5. 40	6. 20
Mercurĭ	22 Sf. Muc. Vasilie	3 Richard	5. 37	6. 23
Joi	23 Cuvios. Nicon	4 Ambrosie	5. 35	6. 25
Vinerĭ	24 Cuv. P. Zacharie	5 Vincențiu	5. 33	6. 27
Sâmb.	25 (†) **Bunavestire**	6 Sicstus	5. 31	6. 29

Tergulŭ de rîmători din Steinbruch. La 25 Mart. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 124.813 capete, la 26 Mart. au întratŭ 1752 capete și au eșitŭ 772, rĕmânêndŭ la 26 Martie unŭ numĕrŭ de 135.792 capete. — Se noteză: marfă *unguréscă* veche, grea dela 54 până la 55 cr.— marfă *ungurescă* tineră grea dela 57 cr. până la $57^1/_2$ cr., *de mijlocŭ* dela $55^1/_2$ cr. până la $56^1/_2$ cr. —*ușoră* dela $53^1/_2$ cr. până la $54^1/_2$ cr. — *marfă țĕrănéscă* grea dela — —până la —— cr. — *de mijlocŭ* dela 54 până la 55 cr. — *ușoră* dela 53 cr. până la 54 cr. — *Marfă de România*, de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușoră dela — cr. până la — cr. transito dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă serbéscă* grea dela 53—4 cr. transito mijlociă grea dela 53—54 cr. transito ușoră dela $51—52^1/_2$ cr.— Porcĭ ingrășațĭ de unu enu dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu $4^1/_2$.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 27 Mart. 1889.

Semințe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	Prețul per 100 chilgr. până
Grâu Bănățenescŭ	—	— —	— —
Grâu dela Tisa	79	7 40	7 45
Grâu de Pesta	79	7 35	7 40
Grâu de Alba-regală	79	7 40	7.55
Grâu de Bácska	79	7.40	7.45
Grâu ung. de nordŭ	79	7 35	7.40

Semințe vechi ori nouĕ	soiulu	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	Prețul per 100 chilgr. până
Sĕcară	——	70—72	5 65	5 90
Orzu	Nutrețŭ	60.62	5.80	6 20
"	de vinars	62.64	6 50	7.10
"	de bere	64.66	7.35	8.50
Ovĕsŭ	—	39.41	5.25	5.70
Cucuruzŭ	bănăț.	75	—.—	—.—
"	alt soiu	73	4.50	4 70
"	"	—	—.—	—.—
Hirișcă	"	—	5 40	5.75

	Producte div.	Soiulŭ	Cursulu dela	Cursulu până
Prețulŭ pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	54.—	64.—
	—	francesă	—.—	—.—
	—			
	"	roșiă	48.—	58.—
	Oleu de rap.	rafinatu duplu	36.—	36 50
	Oleu de in		6.75	7.—
	Uns. de porc	dela Pesta	—.—	— —
	"	dela țeră	— —	— —
	Slănină	sventată	52.50	53.50
	"	afumată	59 50	60 50
	Sĕu		32 50	33 —
	Prune	din Bosnia în buțĭ	—.—	—.—
	"	din Serbia în sacĭ	—.—	—.—
	Lictarŭ	slavonu nou		
	"	bănățenescŭ		
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	unguresci		
	"	sèrbescĭ		
	Miere	brută		
	"	galbină strecurată	— —	—.—
	Ceară	de Rosenau	116.	117
	Spirtŭ	brutŭ	14.25	14.50
	"	Drojdiuțe spirtde	18.—	19.50

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 26 Martie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.50	Vĕnd.	9.52
Argintŭ românescŭ -	"	9.44	"	9.48
Napoleon-d'orĭ - - -	"	9.61	"	9.63
Lire turcescĭ - - -	"	10.84	"	10.88
Imperialĭ - - - -	"	9.84	"	9.88
Galbinĭ	"	5.62	"	5.65
Scris. fonc. „Albina" 6%	"	101.—	"	—.—
" " " 5%	"	98.50	"	99.—
Ruble rusescĭ - - -	"	127.—	"	128.—
Discontulŭ - - - -		$6^1/_2$—8% pe anŭ.		

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Martie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	103.15
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	145.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostu ungare (2-a emisiune) - -	120.—
Amortisarea datoriei căilorŭ terate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	115.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.85
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	142.75
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - - - - - - - - -	129.—
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.95
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.95
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	104.95
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.95
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104 95
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	104.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.85
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.50
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	111.70
Losurĭ din 1860 - - - - - - -	142.75
Acțiunile băncei austro-ungare - -	891.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	311.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	304.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.71
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.58
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	59.15
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	121.15

Cursulŭ losurilorŭ private din 27 Martie.

	cump.	vinde
Basilica	8.85	9.15
Creditŭ	187.—	188.—
Clary 40 fl. m. c.	62.25	63.25
Navig. pe Dunăre	145.—	—.—
Insbruck	27.50	28.25
Keglevich	40.—	41 —
Krakau	26.—	26.60
Laibach	26.—	27.—
Buda	63.50	64.50
Pallfiy	62.50	63.—
Crucea roșie austr.	20.—	20.40
dto ung.	12.80	13.20
dto ital.	14.75	15.25
Rudolf	21.30	22.50
Salm	65.50	66.50
Salzburg	27.70	28.20
St. Genois	66.—	67.—
Stanislau	40.50	41.50
Tricitine $4^1/_2$% 100 m. c.	—.—	160.—
dto 4% 50	77.—	79.—
Waldstein	44.—	45 —
Windischgrätz	58.	59.—
Serbescĭ 3%	34.50	34 50
dto de 10 francĭ	6.20	6.20
Banca h. ung. 4%	109.—	110.—

Bursa din Bucurescĭ din 27. Martie

Valorĭ	%	se cump.
Rentă română perpetuă 1875	5%	99.—
Renta română amortisabilă	5%	$97^3/_4$
Renta rom (rurale convertite)	6%	$100^1/_2$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	
idem idem	5%	
Imprumutulŭ Stern 1864	7%	
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	
Imprumutulŭ Oraș Bucurescĭ	5%	$87^3/_4$
idem idem din 1884	5%	—
Impr. or B cu prime Loz. fr. 20	—	59—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	$101.^3/_4$
idem idem	5%	97.
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	$104.^1/_2$
idem idem	6%	$102.^1/_2$
idem idem	5%	$94.^1/_2$
Credit Fonc. Urban din Iașĭ.	5%	$82.^1/_2$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	240.—
	V. N.	
Banca Nation. ult. div. 78.15	500	947.—
Dacia-România ult. div. 24 lei	200	274.—
Naționala de asig. ult div. 18 lei	200	255.—
Banca Rom. ult. div. fr. 10	500	—.—
Soc. Rom. de Constr ult. div.	250	
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 27.50	250	
Soc. Rom. de Hârtie ult. div.	100	
Soc. de Reas. ult. div. 10 l. aur	200	
Liceulŭ Sf. George lei	—	
Nation. de Asig. ult. div. 128.35	—	
Societ. de Constr. ult. div.	-	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	
Agio în Bursă	—	0.45
Rubla de hârtie	—	25.—
Banca Nation. a României		
Scompt.	6%	
Avansurĭ pe efecte	7%	
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans."

Rugămŭ pe domnii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucuresci	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucuresci			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfaleu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gihrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenu de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu mixt	Trenu de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	8.—	6.05	

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșenĭ	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegu	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Simeria (Piski)-Uned.

Simeria (Piski)	2.[illegible]
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Uned.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.15

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Mureșŭ-Ludoșŭ	4.40
Țagu-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	——

Bistrița-Mureșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	——
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Mureșŭ-Ludoșŭ	1.11

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.